

NOKAMÜTS

AASTAST 1926

HUGO TREFFNERI GÜMNAASIUM

NOVEMBER 2021

MILANE

Miilang – Hugo Treffneri Gümnaasiumi koolileht aastast 1926. Koolielu peegelpilt ja ajalooramat, mida pole suutnud maha vaikida ei põleng, tsensuur ega intensiivne õppetöö. Sündmused ja emotsioonid vajuvad ajaga unustuste hõlma, ent HTG koolileht on järjekindlalt püsima jäänud. Täna lasub toimetuse südameil aga suurem rekoorem: Miilangu toimetuse järelkasvu hulk külvab nukrameelsust. Kas õpilasi ei kimbuta enam rahutus, mis ei lase neil vaiki olla?

Ilmub järjekordne Miilang ning aatrium on tulvil õpilasi, ninad lehtedes. Viimase eksemplari eest joostakse suisa võidu. Kogu koolimaja rõkkab elevusest. Huvist ei tundu puudust olevat, ent

kas tänased HTG õpilased on pigem suuremad lugemishuvilised, kuivõrd rahutud sulesepad? Või on koolis õpilaste arvamuse kuulda võtmisega paremad lood kui eales varem ning lisapingutus näib tühisena? Võimalusi võib olla mitmeid, kuid spekulatsioon on siinkohal asjatu, ehk suisa ülekohtune. Ometi on Miilangu toimetuse kuulumine midagi erilist. Võimalus avaldada oma arvamust eriilmelistel teemadel või mängida asjalikku kõiketeadjat ka siis, kui tegelik olukord on vastupidine. Kohtumine ja vestlemine erakordsete inimestega, uued tuttavad, keeleteoimetaja kibemagus viimistlemisrõõm ning lehe kunstiline kujundamine oma äranägemise järgi – kõike seda ja veel palju muud peitub selles nähtamatus, ent valjuhäälses ettevõtmises nagu Miilang.

Sestap kutsun Sind, austatud lugeja, andma oma panus hoidmaks Miilangut elujõulisena. Rajame üheskoos teed tulevastele ajakirjandushuvilistele treffneristidele, kooli suleseppadele ja kunstnikele. Anname endast kõik, et ka edaspidi oleks HTG õpilastel võimalik oma mõtteid vabalt väljendada, viia läbi humoorikaid eksperimente ja intervjuuerida imetlusväärseid inimesi. Rikastame kooli paksu ajalooramatut veelgi, et ka Miilangu 150. sünnipäeval oleks põnevaid seiku, millest lugeda, õppida ning õhinal rääkida.

Kommi saab ka ning kursuse kirja ja puha, päriselt!

TOIMETUS

Anita Algas
Anette Ama
Triinu Aru
Jonathan Darvish-Kojori
Marja Järv
Kristjan-Erik Kahu
Juhan Martten Kull
Kirke Niinemets
Martin Ottas
Aadi Parhomenko
Stella Päre
Ave Taavet
Iris Tõnismäe
Grete Tõniste
Elis Saarelaid
Stella Saks
Sireli Sildnik
Jaak Sootak

JUHENDAJA

Age Salo

PEATOIMETAJAD

Kirke Niinemets
Sirely Veri

KAANEPIILT

Helena Laving

FOTOGRAAFID

Triinu Aru
Holger Dahl
Kristiina Ernits
Liisa-Lotta Jürgenson
Helena Laving
Tuuli Kärt Tammaru

SISUTOIMETUS

Anita Algas

KEELETOIMETUS

Lauren Aunpuu
Jonathan Darvish-Kojori
Aadi Parhomenko
Estin Rand
Grete Tõniste
Lulu Inari Ottilia Vase
Sirely Veri

KÜLJENDUS

Reelika Hüvenen
Mari Lepp
Estin Rand

HUGO KIIDAB valimas käinud noori.

MAURUS LAIDAB

piirangutest kõrvalehiilijaid.

ÕNNITLEME!

Tiina Pluum 07.10
Priidu Beier 16.10
Margit Augla 19.10
Eha Paabo 19.10
Heivo Kikkatalo 24.10
Joana Jõgela 04.11
Aive Roots 12.11
Ljubov Titova 17.11
Monika Piirimäe 26.11
Triin Ulst 05.12
Elina Vinter 27.12
Marcus Hildebrandt 31.12

NAHKTAGID JA LITTERMUNDRID ÕPETAJATE PÄEVAL

KRISTJAN-ERIK KAHU

Traditsiooniliselt tähistatakse üleriigilist õpetajate päeva 5. oktoobril. Sel päeval tõstetakse õpetajaamet väärikselt au sisse ning antakse õpetajatel võimalus enda kutse üle rõõmutunda. Treffneri kooliperes peeti õpetajate päev maha aga juba 1. oktoobril.

Kaheksakümnendate stiilis riietunud õpetajad näitasid, et Treffneri õpetajates peituvad lisaks otsatule tarkusele ka nooruslik mängurõõm ja pungilik mässumeel. Tavapäraste rõivaste asemel ehiti end kaheksakümnendate moele kohaselt nahk- ja teksatagide, päikesepillide, lopsakate lokkide, helkivate litrite ja teiste silmapaistvate elementidega.

Õpetajate toa kohvilaul võis näha traditsioonilist pidupäevakringlit ja õpilaste tehtud kiluvõileibu, mida kõik õpetajad maitsta said.

Viienda tunni ajal korraldasid abiturientid 12.a klassist vabaainete asemel õpilastele ise tunde.

Pärast õpilaste korraldatud tundi toimus võimlas ka igaaastane õpetajate päeva aktus. Direktor Ott Ojaveer andis kunstiajaloo õpetajale Priidu Beierile üle „Indreku” kuju, tänamaks teda pikaajalise õpetajatöö eest. Aasta õpetajaks kuulutati Karin Soodla.

Muidugi ei saa õpetajate päevalt puududa mängulisus: seekord said õpetajad end proovile panna „Rooside

sõjas”. Moodustati kaks võistkonda - Sus ja Saabas. Võistkonnad pidid korradamööda arvama, mida õpilased arvasid näiteks küsimustest: „Millise õpetaja salajane identiteet on Hollywoodi staar?” ja „Kui toimuks riigipööre, siis millisest õpetajast saaks uus president?”. Muuhulgas said vastused õpilasi kimbutanud küsimused Katrin Ojaveeri kingade arvu ning Anett Pulleritsu suurima julgustüki kohta. Võistlus tiimide Saabas ja Sus vahel oli väga pingeline, aga lõpuks võitis võistkond Saabas.

9 PÕHJUST, MIKS LIITUDA SELTSKONNATANTSU KURSUSEGA!

SIRELI SILDNIK
MARJA JÄRV

1. Saab tšekata lennukaaslaste tantsuoskusi — nii tead, kellega tants vahele jätta ning kes on väärt Su ballikaaslasteks saamist!
2. Tüdrukutel on igal teisipäeval võimalus kanda koolis killer-kontsakingi*.
3. Kuuled Uve Saare õpetusi, kuidas anda poistele korvi.
4. Palju naeru ja ohtralt uusi

- sõpru terve kooli pealt.
5. Suurem võhm ja tugevamad lihased — seda annab tantsimine.
6. Kvaliteetaeg õpetaja Uve Saarega.
7. Tunned ennast kõrgklassi seas hästi, kui oskad keerutada valssi — Treffneris käib ju siiski koorekiht.
8. Fantastilised treenerid,

- kes aitavad igal sammul.
9. Oled ilusam - õpetaja Uve Saare sõnul kaunistab tantsuoskus iga inimest.

*NB! Õpetaja Uve sõnul võiks kontsa kõrgus olla siiski kuni 6 cm ja kingad peaksid olema varasemalt sissekantud.

FOTO: Erakogu

TEODOR RUUS, 10.a

Kust koolist tuled?

Tulen Tartu Katoliku Hariduskeskusest.

Kas oled läbi ja lõhki reaal?

Pigem olen selline mitmekülgne, aga reaallained tõmbavad kõige rohkem.

Millega oma vaba aega sisustad?

Spordialadelt tegelen siis vehklemise ja discgolf'iga, aga üldiselt ka kunsti ja arhitektuuriga.

Kui Sa oleksid õppeaine, siis milline ja miks?

Joonestamine. Mulle on alati meeldinud igasugused joonised, mõõtmine ja joonte tõmbamine paberile. Näiteks oleks põnev selle maja

(Treffneri kooli) pealtvaate joonis – täpsete mõõtude ja ilusate täisnurkadega.

Millised eelarvamused olid Sul Treffneri koolist ja treffneristidest? Kas need peavad paika?

Mul on suhteliselt palju vanemaid tuttavaid, kes siin koolis on õppinud või siis õpivad praegu. Nemad on mu vaateid kindlasti palju mõjutanud. Kuulnud oled väga erinevaid asju: vanematelt inimestelt, et Treffner on üks Tartu eeskujulikumaid koole ning nooremalt, et õhkkond on siin hästi mõnus. Lootsingi, et siin oleks mõnus õhkkond ning motiveeritud õpilased. See kõik on ka enam-vähem paika pidanud.

Kuidas saada aru, et vastu kõnnib just treffnerist, mitte mõne teise kooli õpilane?

Igas koolis on väga palju erinevaid inimesi ja tänapäeval meil koolivormi ka pole ning just seetõttu on õpilasi kuskil linna peal väga keeruline eristada. Selleks, et eristada treffneristi teiste seast, peab tal ikka sõrmus sõrmes ja tekkel peas olema.

Aga mille põhjal otsustada, millisest suunast

õpilane on?

Tahaks öelda, et loodusklassi omad on kuidagi sellised vabamad, nagu ehtsad looduslapsed ikka, ning reaalklassi õpilased käivad pintsaku ja portfelliga, aga tegelikult on need jooned ühtlustunud ning kedagi eristada pole võimalik.

Mille jaoks Sa õpid?

Enda tuleviku jaoks, et tulevikus olla tark ja haritud inimene, püüelda intellektuaali kõrguste poole. Kui kaugele jõuan, seda näitab aeg. Teha seda, mis tundub maailmale parim.

Kus asub kooli kantselei?

Peaukse kõrval!

Kas Treffneris kummitab? Kes kummitab ja kus?

Kummitab hilistel õhtutundidel, kui õpilased on kauemaks kooli jäänud. Kummitab üleval puhkeruumis, sest seal on inimtühi ja külm. Aga teada, kes kummitab, pean ma veel rohkem Treffneri legende ja lugusid kuulma.

Mis värvi on tulevik?

Tumepunane, kergelt lillaka alatooniga. Vaadates, kuhu tänapäeva ühiskond tüürib, ei julgeks arvata, et see just kuldne oleks.

KATARINA OJAPERV,
10.b

Kust koolist tuled?
Tulen Kivilinna koolist.

Kas oled läbi ja lõhki reaali?
Rohkem reaali ei saakski olla, sest humm mulle olla ei meeldiks.

Millega oma vaba aega sisustad?
Olen modell ühes modelli-agentuuris, tegelen fotograafiaga, käin jooksmas ning tuubin kunstiajalugu, mis on ka mu lemmikhobiks.

Kui Sa oleksid õppeaine, siis milline ja miks?
Ma oleksin keemia, sest olen kogu aeg mähises.

Millised eelarvamused olid Sul Treffneri koolist ja treffneristidest? Kas

need peavad paika?
Olen kuulnud, et treffneristid ainult õpivad ning neil puudub igasugune eraelu.

Kuidas saada aru, et vastu kõnnib just treffnerist, mitte mõne teise kooli õpilane?
Treffnerist on üldiselt magamata, sest ta on kogu öö õpinud.

Aga mille põhjal otsustada, millisest suunast õpilane on?
Looduslapsed kannavad alati villaseid sokke ja kampsuneid, juuksed tavaliselt krurnis. Humanitaarid kas loevad aatriumis raamatut või vinguvad ajaloo üle. Reaalikad on kõige suuremad tantsulõvid, väljuvad kas mata- või füüsikaklassist või on hoopis sinnapoole teel.

Mille jaoks Sa õpid?
Selleks, et Beier kahte ei paneks.

Kus asub kooli kantselei?
Ma arvan, et seal, kus Aime Punga.

Kas Treffneris kummitab? Kes kummitab ja kus?
Hetkel ei tea, aga Priidu Beier hakkab küll tulevikus kummitama.

Mis värvi on tulevik?
Must nagu Reemanni naljasoon.

FOTO: Erakogu

FOTO: Erakogu

ARABELLA ANTONS, 10.c

Kust koolist tuled?
Tulen Tartu Mart Reiniku koolist.

Kas oled läbi ja lõhki looduslaps?
Ma ütleks, et minus on sega-mini looduslaps ja humanitaar. Kuna ma olen käinud paljudel loodusainete olümpiaadidel, siis ma otsustasin just selle suuna kasuks. Humanitaaraladega tegelen vabal ajal.

Millega oma vaba aega sisustad?
Ma tegelen lindude määramisega, osalen selleteemalistel võistlustel, õpin kodus iseseisvalt prantsuse keelt, käisin kergejõustikus, natuke sõrmitseen ukulelet ja nüüd laulan ka kooris. Minu suurimateks kirgedeks on aga näitlemine ja etlemine, nendega ma vist tegelen kõige rohkem süvitsi.

Kui Sa oleksid õppeaine, siis milline ja miks?
See on väga raske küsimus! Võib-olla ma isegi oleks kunstiajalugu, sest kunstiajalugu on keeruline ja ma olen ka selline keeruline inimene.

Millised eelarvamused olid Sul Treffneri koolist ja treffneristidest? Kas need peavad paika?
No ma teadsin, et siin läheb kindlasti keerulisemaks kui mu eelmises koolis, ja see peab paika. Seda öeldi mulle ka, et enne arvestuste nädalat ei pea üldse kodus õppima, aga see on täiesti vale. Koolipere kohta ma teadsin seda, et kõik on väga kokkuhoidvad ja suhtlevad omavahel ning see läks täiesti täppi. Ma näiteks suhtlen

REBASED

väga paljude uute inimestega, keda ma varem ei teadnud.

Kuidas saada aru, et vastu kõnnib just treffnerist, mitte mõne teise kooli õpilane?

Nii palju kui mina olen siin koolis märganud, siis neil on kuidagi palju sirgem silmavaade. Nad on väga enesekindlad, aga mitte üleolevad. Eks neist siis õhkab seda enesekindlust ja teine treffnerist tunneb selle ära.

Aga mille põhjal otsustada, millisest suunast õpilane on?

Humanitaarid on kuidagi sellised hästi vabad ja teevad rohkem lärmi. Nad kuidagi lausa lendavad kooli peal ringi. Reaalid on sellised pigem tõsised ja kahe jalaga maa peal. Loodus on selline vahepealne, lendame ringi, aga samas õpime.

Mille jaoks Sa õpid?

Selle jaoks, et kui ma lõpetan gümnaasiumi oleks mul kõik suunad valla, et mul oleks võimalik õppida näitlejaks, aga samas ka arstiks, kui ma seda tahtma peaksin.

Kus asub kooli kantselei?

Kas see on see, kui sa tuled peaksest sisse ja siis vasakut kätt?

Kas Treffneris kummitab? Kes kummitab ja kus?

Kindlasti kummitab ja ma usun, et keldris. Ilmselt ikkagi Hugo Treffner ise kummitab.

Mis värvi on tulevik?

Noh ma ütleks, et ikka roheline! Ma olen loodusklassist ja roheline on mu lemmikvärv. Roheline kiirgab lootust ja ratsionaalsust.

ELLA CECILIA CLAESSION, 10.d

Kust koolist tuled?

Tartu Tamme koolist.

Kas oled läbi ja lõhki humanitaar?

Ütleksin, et jah, täitsa läbi ja lõhki humanitaar. Keeled ja ajalugu on minu teema.

Millega oma vaba aega sisustad?

Lõpetasin Tartu 1. Muusika-kooli, õppisin kitarr. Olen veel tennist mänginud, tantsinud ja näiteringis käinud ning ka laval näidelnud. Palju erinevaid asju!

Kui Sa oleksid õppeaine, siis milline ja miks?

Ütleksin kohe, et inglise keel, sest see lihtsalt meeldib mulle.

Millised eelarvamused olid Sul Treffneri koolist ja treffneristidest? Kas need peavad paika?

Kuulsin, et seltskond on hästi tore ning õpilased ja õpetajad on väga soojad. Kõik pakuvad alati abi ja aitavad,

kui vaja ning see vastab saja-protsendiliselt tõele. Mulle on pärandatud juba 3 kunstiajaloo konspekti ning ühe-teistkümnendikud tulevad vahel juurde ja uurivad, et kas saavad mind millegagi aidata.

Kuidas saada aru, et vastu kõnnib just treffnerist, mitte mõne teise kooli õpilane?

Sõrmus on sõrmes, kindlasti näeb väga stiilne ja intelligentne välja. Võib-olla kunstiajaloo konspekt käes ja pisar silmas.

Aga mille põhjal otsustada, millisest suunast õpilane on?

Humanitaar

tavaliselt näeratab koridoris vastu tulles. Looduslastel tundub alati väga lõbus olevat, tunduvad hästi toredad. Ja reaalikatega pole väga

kokku puutunud, aga kindlasti on nemad ka väga toredad.

Mille jaoks Sa õpid?

Aus, kuid samas vale vastus on, et hinnete jaoks. Õige vastus on, et ikka oma tuleviku jaoks.

Kus asub kooli kantselei?

Kas see ei asu seal samas ees, kui tulla peaksest sisse?

Kas Treffneris kummitab? Kes kummitab ja kus?

Kui kummitab, siis Uve Saar keldris.

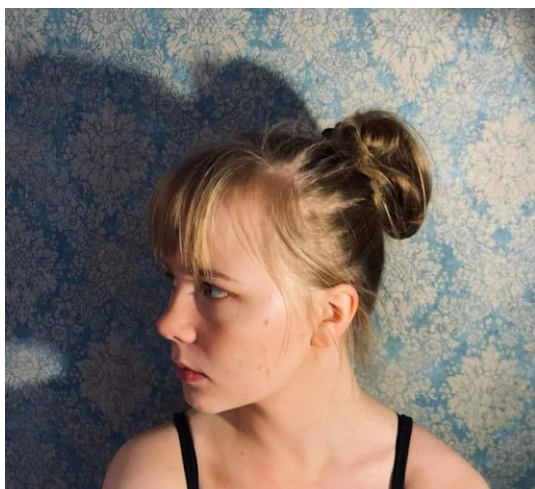
Mis värvi on tulevik?

No D-klassi õpilasena pean ma vastama, et kollast värvi.

FOTO: Erakogu

FOTO: Erakogu

HELLA NIITRA, 10.e

Kust koolist tuled?

Mina tulen Juhan Liivi nimelisest Alatskivi koolist.

Kas oled läbi ja lõhki humanitaar?

Ma olen täiesti humanitaarinimene. Ajalugu ja kirjandus olid põhikoolis mu lemmikained.

Millega oma vaba aega sisustad?

Näitlemine, muusika. Ma mängin klaverit, laulan, loen. Sellised tavalised asjad. Muusika ja näitlemine köidavad kindlasti kõige rohkem.

Kui Sa oleksid õppeaine, siis milline ja miks?

Oi kui hea küsimus! Äkki ma oleksin ajalugu, sest see on keerukas ja huvitav. Ajalugu võib olla nii morbiidne kui

ka rõõmus. Ma loodan, et ma olen ka mitmekülgne ja huvitav.

Millised eelarvamused olid Sul Treffneri koolist ja treffneristidest? Kas need peavad paika?

Ma olen kuulnud, et siin on hästi kultuursed ja huvita-

vad inimesed, võib-olla isegi natuke snoobilikud. Seetõttu arvasingi, et ehk ma sobiksin siia hästi. Ma pean ennast ka selliseks stereotüüpseks treffneristiks. Priidu Beierist olen ka üsna palju kuulnud – pidi olema selline huvitav ja omamoodi õpetaja. Kas Treffnerist saab üldse midagi halba kuulda? Treffner on ju nii hea kool, sellise hästi akadeemilise õhkkonnaga ja siiani on mul ka kõik üle ootuste hästi läinud.

Kuidas saada aru, et vastu kõnnib just treffnerist, mitte mõne teise kooli õpilane?

Tal pole seljas jopet, hoopis mantel. Tal on kaelas sall ja jalas lähedad kingad. Muidugi on tal sõrmus.

Aga mille põhjal otsustada, millisest suunast õpilane on?

Lahtiste uste päeval räägiti meile, et humanitaarsuunas on hästi maitsekad ja stiilsed õpilased. Kui võtta sellised negatiivsed stereotüübid, (ma hakkan nüüd hästi kurja juttu rääkima) siis reaalsuunas on kuivad inimesed, humanitaarsuunas rumalad ja loodusklassis mingid täiesti imelikud inimesed.

Mille jaoks Sa õpid?

Kindlasti mitte hinnete jaoks. Ma õpin enda jaoks. Veidi kaldub nii olema, et minigites ainetes, mis mulle ei meeldi, kipun ma olema loid. Kui motivatsiooni pole, siis on mul keeruline ennast hinnete jaoks kokku võtta.

Kus asub kooli kantselei?

Misasi? Pole kuulnudki! Ei ole õrna aimugi. Kas see üldse eksisteerib?

Kas Treffneris kummitab? Kes kummitab ja kus?

Absoluutselt. Hugo Treffner ja Miina Härma joovad kuskil seina sees teed ja arutavad, et milliseks jubedaks kohaks meie maailm on muutunud.

Mis värvi on tulevik?

Oranž – see on mu klasivärv. Ei tegelikult see on natuke liiga juustune vastus. Tulevik on hoopis must nagu mu hing!

LÄBI VALU, HIGI JA LIMASE KALA ON TREFFOONIASSE RISTITUD JÄRGMISED REBASED: „See lõhn jääb mulle igaveseks külge, seda särki ma ära ei viska!“ TRIINU ARU

Reedel, 24. septembril toimus taas üks noorte gümnasistide oodatuid sündmusi - rebaste ristimine. Emotsioonidest ei jäänud puudu ei uustulnukatel ega ka ülejäänud Treffneri rahval. Rebased laulsid jumalatele vaid kiidulaulu: „Meil on need B-klassi jumalad, kes hype'ivad ka täiega.“ Lisapunktide nimel kuulati hoolikalt 11.b klassi sõna, sissesöödetud kraami hulka kuulusid näiteks vana hea sinep ja mõnusalt krõmpsuv sibul.

Varajane äratus

On sombune hommik, kell hakkab pool kaheksa saama. Astun koolimaja tagauksest sisse, viimased rebased seisavad veel ukse juures ning ootavad pingsalt, mil B2o nende näolapikesi maalima hakkab. Proovin rahvasumma vahelt mööda trügida, hetkeks peetakse mindki kümnendikuks - pean nentima, et kahjuks on need ajad juba möödas. 10.e oranžid kostüümid ei jää silmale märkamata. Alumisgardeeroobi on vaid mõni üksik

hing eksinud. Juba kostub kuskilt kõrgemalt ruuporist karjeid, nagu „Võimlasse, võimlasse, te jääte hiljaks, kell on 7.30!“ ja „Läheb, läheb, tempo, tempo!“ Vinge äratus!

Astun alumise garderoobi trepist üles. Koridoris ei paista enam samuti ühtegi inimest olevat, võimla poolt kostavad vaid vali muusika ja korduvad häälekad hõiked. Võimlas võib näha sama värvilist vaatepilti nagu igal HTG ristimisel - õpilased säraavad lillades, roosades, rohelistes, kollastes ja oranžides rõivastes! Rebased tunduvad segaduses ja teadmatuses olevat, kuid siiski peegeldub nende nägudest teatav elevus.

Iga klass saab omale lahkesti kaks jumalat ja toimub traditsiooniline homimikuvõimlemine. Tuntud

laulude taustal hüppavad ja kargavad kirkalt riietatud rebased veidi loperguses ringis. Ega inimestest sirkliga vist ringi ei teegi. Pealtvaatajaid ja kaasaelajaid aina koguneb. Endalgi tuleb sisse kummaline nostalgia, justkui kogeks omaenda ristimispäeva uuesti.

Rebastest jäävad võimlasse maha nii *baguette*'ide paken did, poolikud võileivad kui ka hommikused rohelised imekokteilid. „*What a waste!*“ kommenteerib Marcus Hildebrandt rebaste grupis. Jumalad jagavad õnneks enne tundi minekut alluvatele õpetussõnu.

8.05. Kell heliseb. Kool muutub vaiksemaks. Mõni viimane sahiseva prügikotiga indi viid otsib veel ahastuses õiget klassi. Teiselt korruselt alla aatriumisse vaadates võib näha C-klassi oma ju-

FOTO: Riinu Külvik

malatele viimaseid palveid lugemas. “Oodake hetke... Täna hommik ei soosinud keskendumist... Aga on ka hullemaid nähtud,” lausub 10.e klassijuhataja Toomas Jürenstein tunni alguses veidi uimast arvutit tööle pannes.

Miilangul on traditsioon igal aastal lippudega pilti teha ehk lipuvarguse *Grand Prix*!

Vahetundides tuleb värsketel kümnendikel läbida takistusrada nii aatriumi kohal kui võimlas. Muuseumis ootab ees „risküsitlus” - “Kas ühes klaasis vees on rohkem vee molekule kui on igas maailma ookeanis klaase vett kokku?”. Vale vastuse korral räägi endast saladus või tuleb vahukoor näo suunas! Muusika klassis pannakse proovile ka teadmised riigilippudest.

Vanemate õpilaste seas leidub nii lojaalseid kaasaajaid kui ka neid, kes suurest müratasemest nii vaimustatud ei ole. Ruuporist kõlavad mitmed käsud. Maas rullimine, püramiidid, „pommirünnak” ja pidev jumalate kummardamine - kogu Treffner kajab tantsust ja trallist. Iga õnnetuse või õnnestumise korral elab klass omadele kõigest väest (ja kõrist) kaasa. Kahe klassi kohtumise hetkel tekib võistlusmoment - kes seekord suudab oma paralleelist üle karjuda?

10.b klassi õpilased paistavad oma erksate roosade kübarakeste ja hommikumantlitega hästi silma. Pärast seda, kui D-klass hanereas aatriumisse marsib, jääb Anne

FOTO: Holger Dahl

Veski „Jätke võtmed väljapoole” mindki mõneks ajaks kummitama. Aatriumi ühel pingil vedeleb suur valge ämber turgutava snäki-ollusega. Ise seekord maitsta ei soovi, kuid rõõmsate rebaste ilmetest järeldan, et maitseb hästi!

Valjuhäälna jutuaajamine on vallutanud ka terve söökla - kõik emotsioonid elatakse välja. Enne söömist tuleb toidu eest aupaklikult palvetada, mõni saab eriti sinepise roa.

Kes rebastega parasjagu kaasas ei käi, saab edukalt uudiseid jälgida ka Facebooki „HTG rebased 2021/2022” grupist või klasside Instagrami story'dest. Lipuvargused toimuvad terve koolipäeva vältel. 10.e klassi õpilase sõ-

nul olid nende tundi tulnud lipuvargad naiivseid rebasteid veennud sellega, et Miilangul on traditsioon iga aasta klassilippudega pilti teha. Pikanäpumehed olid oma ausust tõendanud isegi Eestimaa nimel vandumisega. Kell 14.26 postitatakse rebaste gruppi pilt D19-st terve lennu lippe hoidmas. *Grand prix*! Kümnendikud on oodatud aatriumisse lippe lunastama.

Lustlikke Tiktokke ringleb igal pool. Olgu see siis näiteks rõõmus B21 Marcus Hildebrandtiga või ergas Uve Saar A-, B- ja C-klassi rebastega. Täieliku sensatsiooni tekitab muidugi Loodus21 Instagrami kontol video, kus jalutuskepiga Priidu Beier ja viis C21 õpilast „Saaremaa

FOTO: Kristiina Ernits

valsi" taustal tantsu vihuvad. Loodusklass ise nimetab erakordset nähtust video kommentaarides lausa „8. maailmaimeks". Kui nii siis nii, tuleb ajalooõpikud ümber kirjutada!

Jooksuga!

Suurem osa treffneristidest seab juba sammud kodu poole, kuid rebaste piinad pole veel kaugeltki otsas. Kella kolmest kogunevad värvilised ja südamest naervad näolapid võimlasse. Küll puhutakse õhupalle täis, siis jälle tehakse neid katki. Hoogsa muusika saatel karatakse ringi, jumalad naudid rebaste ülistusi. Lõpetuseks söövad südikad kümnedikud kahe suupoolega võidu peale doktorivorsti.

E21 õpilane pajatab, et tema arvates on igati äge päev, kuigi veidi väsitav. Ta rõhutab, et B-klassi jumalad suudavad hästi meeolelu üleval hoida ja klassis ühtsustunnet tekitada. „Selline ühtsustunne, kui laulad [klassiga - toim.] koolis kõik koos."

Kella nelja paiku algab kaualoodatud rebaste jooks. Liitunud ise entusiastliku 10.d klassiga. Treffipihis oma pu-

usadega kuulsust kogunud Randar Vahtrik vaatab oma järglased üle. Ootusärevus paistab kümnendike rinnus kibelevat. Lipu lehvides ja laulujoru saatel tatsavad innukad noored nüüd järgmise kolme tunni jooksul mööda Tartut ringi.

Ühtse klassina koperdatakse Kassitoome serval asunud punktis mööda takistusrada, omadele elatakse plaksutades ja hõisates kaasa. Nii öelda Kassitoome augu juures saab rohelise täispuhutud krokodilliga mäest alla liugu lasta. Nagu ikka, ei puudu ka lisapunktide teenimise võimalus, olgu selleks siis kasvõi muna pähe löömine, sibula söömine või üksteise kokku teipimine. Rebased kasutavad targalt oma šansse ära!

Punktist punkti liikumiseks ülemäära palju aega pole, seega liiguvad rebased võrdlemisi tempokalt. See ei heiduta sugugi ruuporist kisen-davaid jumalaid ega lustlikke noori, kes meeolelu üleval hoidmiseks kõlarist muusikat lasevad (järgmised kaks päeva mõlkus minu mõtetes küll vaid Meie Mehe „Moskva"). Ka autod juhtuvad mööda sõitma - oh seda rõõ-

mu rebaste seas, kui jälle signaali lastakse!

Delta juures ootab rebaseid üks emotsioonirohkemaid punkte - jah, see, kus latikat krae vahelt läbi aetakse. Jusike saab koguni palavaid suudluseid! A-klassi noormees jutustab hiljem oma päeva eredaimast hetkest: „Latikas, kala läbi riiete. See lõhn jääb mulle igaveseks, seda särki ma ära ei viska!" Ka 10.c klassi intervjuueritav nõustub: „Täna sai kala minu särgi alt käia läbi vähemalt 5 korda, ma olen selle üle väga õnnelik!"

Ka D-klassi õpilane rääkis oma emotsioonidest: „Väga positiivsed emotsioonid on, väga lõbus on täna, pole varem sellist asja kogenud, naudin! Kõigi tuju on laes ja entusiasmi on väga palju." Olime ühel meelel, et klassiühitsuse kujunemine on tähtis osa ristimisest.

Eelmiste aastatega võrreldes võib tõdeda, et ekstreemsusest jääb väheks: külma tänava asemel valiti riideketi modustamise kohaks soe koo-

FOTO: Tuuli Kärt Tammaru

limaja. Tartu linne ei saanudki teada, kui jõusaalilembesed on Treffneri rebased! Töökas B20 teeb samal ajal ettevalmistusi õhtuseks galaks. Kohapeal viibinud direktor Ott Ojaveer kiidab kõike seda, mida ta päeva jooksul näinud on: „Praegu noored inimesed tahavad rohkem koos olla ja koos teha, nad on väga kaua aega sellest puudust tundnud.” Ta näeb, et ristimistegevused kannavad nüüd pärast pikka koroonaarega palju suuremat väärtust. Vanemate mõjul on ristimine oluliselt leebemaks läinud ja igasugused püherdamised ristimistegevustest välja arvatud. „Isegi minu pildile tundub, et asi on kohati ehk liiga mõistlik,” nendib Ojaveer.

Kuid jooks läheb tempokalt edasi. Raekoja platsil tuleb võimalikult kiiresti „Suudlevate tudengite” neonrohekat vett eemal asuvasse anumasse tassida. Kaaslaste haaravad lööklaused annavad võistlejatele motivatsiooni juurde. Ülistusel pole piire - D21 teeb karastava suplust ja kannab jumalaid kätel, B-klass tantsib Saaremaa valssi, ka A-, C- ja E-kad leia-

vad võimaluse väikeseks jalakeerutuseks. Kätt saab harjutada ka Barclay pargi *beer pong*'is, boonuseks eriti maitsekas joogivalik, mille hulgast leiab muuseas ka siirupit, sinepit, tomatimahla ja austrikastet. Elleri lähistel tuleb räpilugusid kuulates kõrvaldada kõik ajada, sest vale vastuse korral ootab ees magus karistus - muna ja vahukoore segu näkku! Õues on vahepeal juba päris

hämäraks kiskunud. Rõõmsas hoos seatakse sammud Hugo Treffneri ausamba poole, et pidada maha tähtsaim rituaal - vande andmine. Käsi südamel, näod taeva poole ja tõsine pilk silmis - nüüd on lõpuks süütutest rebastest õiged treffneristid saanud!

Eurovisioon Treffneri moodi

Kui värsked treffneristid tagasi koolimajja on jõudnud, pole enam kaua õhtuse Eurovisiooni galani jäänudki. Pingeline ärevustunne valdab nii kümnendikke kui ka vaatama tulnud õpilasi. Ettevalmistushoos olevalt 10.b-lt ei õnnestugi kommentaare saada. „Emotsioonid on, et väga kiire on hetkel, aga vaistav on olnud õhtu ja ma usun, et sellele tuleb veel vaistavam lõpp,” sõnab aga A-klassi noor.

FOTO: Triinu Aru

Ühtse klassina koperdatakse Kassitoome serval asunud punktis mööda takistusrada, omadele elatakse plaksutades ja hõisates kaasa.

Kuldsetes toonides aatrium kiirgab oma täies hiilguses, rahvast on murdu, rebased on mõlemad aatriumi serva-alad oma valdustesse võtnud. Gala juhatavad sisse säravate kleitide ja veel säravamate naeratustega jumala(nna)d. Linnajooksu võitjaks kuulutatakse ühtse klassivaimuga ning palju pingutanud A21!

Ürituse tõmbab käima tihe da konkurentsiga tantsumõistluse voor, kus igast klassist kaks osavamat laval tantsu löövad. Vallatud liigutused ja meeletu *power* viivad finaali nii D- kui ka C-klassi, otse saab sinna ka jooksu võitnud A-klass. Kõik on tublid, kuid närvekõditava lahingu võitjateks osutuvad publiku hüüete saatel energilised ja vapustava omavahelise keemiaga, ühe kohtuniku lausa „ära hüpnotiseerinud” 10.d klassi õpilased.

Järgneb esmakordselt hümnivoor, kus rebased esitavad tuntud viisi, kuid unikaalsete sõnadega pala. Esitusi on seinast sein, nutikate lahendustega on nad kõik. „Kõik koolis hoidke alt, sest meil klassis on kõik võimsad vennad, Treffneri au, lootus, silmarõõm ja hing...” - hümnivooru võit läheb seekord väga andekale, külmavärinaid tekitanud ja žüriilt ainult maksimumpunkte noppinud looga E21-le!

Punktiarvestus on pingeline - igaüks võib võidu koju tuua! Õhtu kulmineerub paeluvate tantsukavadega. Hüpatakse õhku, roomatakse maas, puusad liiguvad hoogsalt rütmis. Ühes võib kindel olla

FOTO: Helena Laving

- rebased tagasi ei hoia, antakse endast parim! Kõige rohkem meeldib mulle näha ettevõtlikke klassijuhatajaid - olgu selleks siis roosa paruka ja sädeleva oranži seelikuga Toomas Jürgenstein, Minioni kostüümis Eve Paap, krokodill Gena - Ott Maidre ja Potsataja - Ave Külter, Rosa Panter - Inder Pajur või ükssarviku kostüümis Aimar Poom.

„Kuidas Eesti viimasest Eurovisiooni võidust niivõrd palju aega möödas on, kui meie seas leidub nii palju vahvaid lauluhääli ja jalakeerutajaid?” kommenteerib 11.b. Lõpetuseks esinevad ka korraldajad ise. Kõlavad palavalt armastatud hitid ja näha saab suurejoonelist tantsukava, mis publikut kohe kindlasti külmaks ei jäta. Esitusele paneb meelde jääva punkti õpetaja Marcus Hildebrandt oma musta *bomber*-jaki ja tagurpidi nokamütsiga.

Esinejad lahkuvad lavalt. Publik lõpetab plaksutamise. Mis edasi?

Äkitselt kostab kõrvu trompeti kõla, üks valge maika,

mustade pükste ja kuldse krooniga noormees jalutab mikrofoni vaatajate ette. „KUS ON TEIE JÄSEMED, KUS ON TEIE HYPE?” - ning pärast seda on kõik juba ajalugu... Rahvas kiljub täiest kõrist. Kaks õpilast tassivad lava keskele diivani, kus lesib rohelises kostüümis, Reede Viimase Tunni (RVT) lipp käes, kõigile vanadele kaladele tuttav Niklas Kuslap! Nähtavale ilmub kahes reas RVT jüngreid, kes muusika saatel oma käte ja jalgadega hoogsalt liigutavad, üksteisest üle hüppavad ja selga ronivad, kaks tüdrukut lisavad trikkidega võrtsi. Noormeesed sargid lendavad seljast. Kogu kool rapub. Kahtlemata on kõrvulukustavat, ergutavat karjumist kuulda isegi tänavale. Uve Saar lisab, et kogu Niklase paturegister on nüüdseks kustutatud. „Reede Viimane Tund, Reede Viimane Tund, Reede Viimane Tund!” RVT on end tõestanud, see traditsioon pole teips mitte kadunud!

Edasi minnakse vaatama 2021. aasta rebaste videot „HTG - meie elu lood”. Popu-

laarseim küsimus kogu õhtu jooksul on muidugi „Mis Sa arvad, kes siis võidab?“. Mina ise ei oskagi täpselt ennustada, kõik klassid on ju oma-moodi erilised ja tegusad.

Taas aatriumis, hakkab kätte jõudma õhtu oodatuid hetki - võitjate väljakuulutamine.

Uve Saar tsiteerib veel B20 kiitmiseks Aime Pungat: „On mõned asjad, mis mulle ei meeldi, aga ma saan hakkama. Üldjoontes ütlesin, et mulle see tänane päev täitsa meeldib.“

Kõigi pilgud on suunatud kuldsele, säravale karikale. Kes võidab? Kes saab uhkusega öelda, et ta võitis HTG ristimise? Kes on tulevased jumalad? Uve Saar ei viivita vastusega kaua: „Järgmine aasta korraldab rebaste ristimist kümnes... C!“ Rahvas jubeldab. Queeni „We Are the Champions“ hakkab mängima ning pillupüüdev karikas ulatatakse tänavustele võitjatele, C21-le! Palju õnne!

Siinkohal meenutaksin väikest dialoogi 10.c klassi

õpilasega. „Kes võidab?“ „C21!“ „Ja miks?“ „Kuna me oleme kõige paremad lihtsalt!“

Loodusklass hüppab rõõmust lakke, teised ühinevad järjest nende võiduka peoga - humanitaarid ühel, reaallid teisel pool, loodusklass keskel, kõik korraga aatriumis! Emotsionaalsed embamised, lippude lehvimine, kiljed, rõõm - see meeleolukas päev on läbi saanud. „Kõigi viie klassi jumalad jäid väga rahule möödunud ristimisega ja loodavad, et sama tundsid ka kõik värskest ristitud kümnen-

dikud.“ on B20 ühel nõul. Aatriumis kestab tähistamine veel kaua, enne kui õhtupimeduses sammud kodu poole seatakse.

Klasside jumalad tänavad oma armsaid rebaseid kogu südamest! Kogu selle emotsionaalse päeva läbimine ei muutnud mitte ainult teid ühtsemaks, vaid ühendas läbi nalja, naeru ja pisarate ka meid teiega! Täname kõiki imetlusväärse panuse eest! Õnnitleme ja soovime jõudu ning jaksu võitjale, 10.c klassile! Olite võrratud! Täname parimaid linnajooksikuid ja vorstimugijaid 10.a klassist, kõige stiilsemaid roosasid puusade hõõritajaid 10.b klassist, kõige tõenäolisemaid „Tantsud tähtedega“ võitjaid 10.d klassist ning imearmsaid viisi- ja laulumeistreid Jürgensteni jüngrite näol 10.e klassist! Vapustav sats!

- B20

FOTO: Kristiina Ernits

RISTIMINE MAKSAB REBASELE 50 EUROT!

KUI PALJU KÜSITAKSE TREFFNERISTILT ESIMESE SEMESTRI JOOKSUL RAHA?

ANITA ALGUS

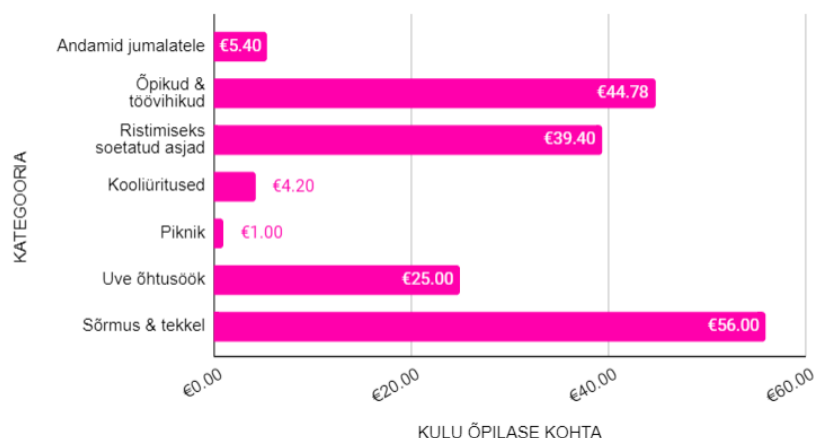
Vaevu oli kool hoo sisse saanud, kui pahaste lapsevanemate hulgas tõusis küsimus: miks kulub nende võsukestel nii palju raha jumalate „andamitele”? Miilang uuris välja, et keskmiselt kulus ühel rebasel 11.b klassi ülistamiseks 5,40 eurot. Kuhu lähevad siis need tohutud rahavood, mille üle lapsevanemad kurdavad?

Keskmiselt kulub ühel rebasel esimestel kuudel Treffneris kokku 175,78 eurot. Raha küsitakse igasuguste asjade jaoks – alustades õppetöök vajalike töövihikutega, lõpetades etiketiõpetuse õhtusöögiga. Kui muidu tundus Tammsaare „Tõe ja õiguse” II osast tsiteeritav Mauruse lugu, et rahaga võib kasvõi öösel Treffneri kooli tulla, pigem liialdusena, siis numbrid räägivad enda eest. Mida Treffneri inimesed sel-listest numbritest arvavad?

Johan Värvi 11.b klassist leidis, et ristimisele 50 eurot kulutada on „jõhker”. Tema kulutas omal ajal asjadele „mingi 20 eurot”.

Korraldava klassi klassijuhataja Marcus Hildebrandt ütles 50-eurosest kulutusest kuuldes: „See on absurd.” Ta leidis, et nii palju pole mõistlik ristimise alla raha panna. „Ma arvan, et me peame suunama, et see [ristimise kulutused - A.A.] üle piiri ei läheks. Mulle tundus, et liiga

ÜHE ÕPILASE KESKMINE KULU (KATEGOORIAE KAUPA)

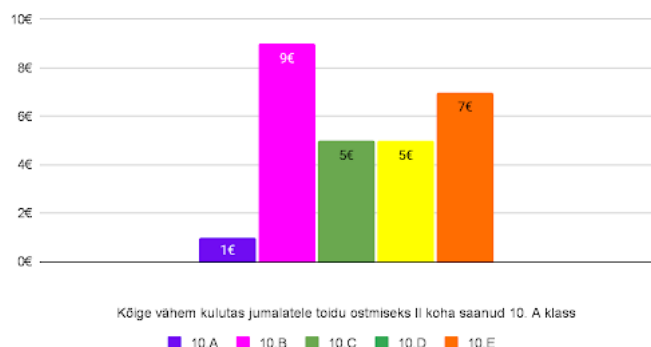
palju toodi.” Siiski kaitseb Hildebrandt oma klassi: „Mulle tundus ka, et see polnud korraldava klassi nõue, vaid pigem rebased ise tahtsid võimalikult palju panustada ja panid natuke liiga palju juurde.”

Abituriendid 12.c klassist arvasid, et Treffneris kulub rebasena ca 130 eurot. Kui neile sai teatavaks, et C21st on õpilased 200 eurot kulutanud, jäid neil suud ammul. „Ühe inimese peale või?”

kostub ühe noormehe suust. „Aga meie ei pidanud ju nii palju maksma?!” otsib teine kinnitust.

Jumalatele tehtud kingitused olid muuga võrreldes suhteliselt tagasihoidlikud: keskmiselt kulutati 4,33 €. Kusjuures võib välja tuua, et ristimisel tubli II koha saanud A-klassi õpilastel kulus selles kategoorias vaid 1 euro. Ilmselt olid murelikud lapsevanemad 10.b klassi

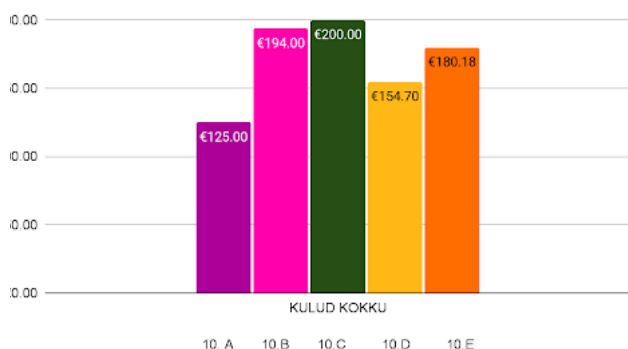
Mida vähem annad, seda rohkem saad?

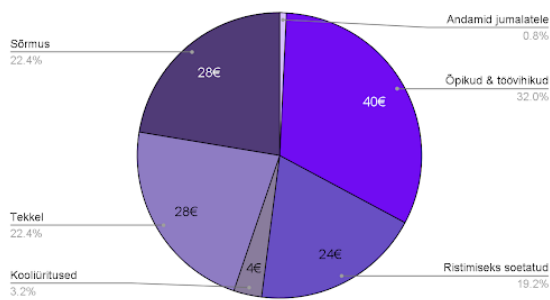
õpilastel, kellel kulus igaühel jumalate andamitele 9 eurot. See teeb 324 eurot terve klassi peale. Kui liita kokku kõikide klasside kulutused, sai 11.b klass septembrikuu jooksul ligi 1000 euro eest (täpsemini 972 euro eest) head ja paremat! Oh seda jumalapõlve!
„Mõelge, et 36 õpilasega klass sõi 1000 euro eest! See on haige!” kostis üks neiu 12.c klassist.

Millele siis ristimisel nii palju raha kulub? Näiteks andis 10.c klass teada, et neil kulus 47 eurot nokamütsi, nabapluusi, dressipükste ja küünelaki peale. Olukorra absurdsust ilmestab hästi Hanno Pevkuri 2012. aastal Riigi-kogus tehtud kondoomianalüüs: „Üks kondoom on vahemikus 25 kuni 50 euro-senti. Võrdluseks maksis üks Snickers 50 eurosent ja sajagrammine Nurri šokolaad maksis 79 eurosent. Ehk siis sajagrammise šokolaadi eest saab lausa kaks kondoomi!” Samamoodi saaks treffnerist ristimiskulu asemel nautida hoopis Kohvipausi hõrgutisi või käia lausa 11 korda rokikas peol. Midagi paistab igatahes kaalukaasil nihi olevat. „Sponsorid peaks leidma endale enne Treffnerisse tulemist,” leidis üks abiturientidest, kes Miilangus rääkis.

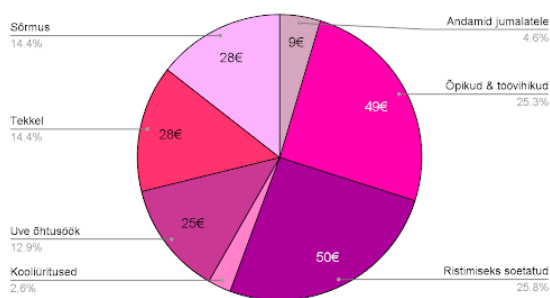
ÕIGE ROHKEM KULUB RAHA LOODUSLASTEL

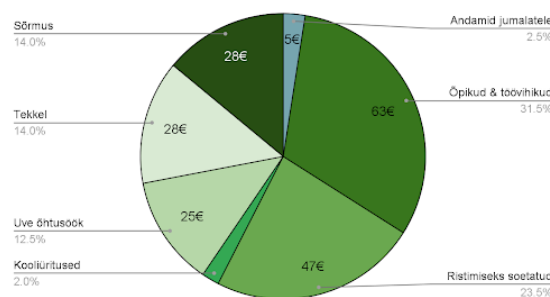
10.A KLASI KULUTUSED

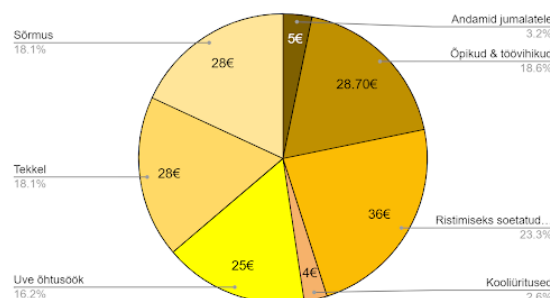
10. B KLASI KULUTUSED

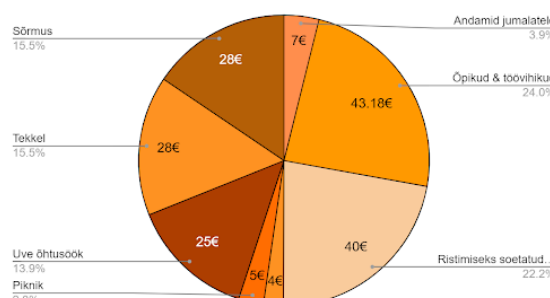
10.C KLASI KULUTUSED

10.D KLASI KULUTUSED

10. E KLASI KULUTUSED

ÜMBERMAAILMAREIS TREFFNERI KORIDORIDES

IRIS TÕNISMAA

Kohvikute õhtu on üks paljudest Treffneri traditsioonidest, mis hoiab koolivaimu tugevana ja pakub maitseelamusi rahvusvahelistest köökidest. Suurele magusasõbrale oli valik kindlasti laiem, kuid maitsvaid suupisteid võis leida ka soolase toidu gurmaan. Eriliselt meeldiv oli see, et enamikel kohvikutel oli midagi pakkuda ka taimetoitlastele.

Mehhiko - lendavad noad

Kui keel otsis ebatavalist seiklust võis selle leida Mehhikost, kus meisterkokk hakkis liha ja ananassi otse klientide silme all, lisades maitseelamusele ka etenduse. Taimetäidisega vrapid olid samuti valikus. Mahe ja veidi hapukas ananass pakkus head tasakaalu pehmele kergelt suitsusele lihale või soolakale taimetäidisele. Vahest nägi mõni õnnelik ka kooli taha püstitatud grilli, kust maitsvad vrapid alguse said.

Eesti - lapsepõlve mälestused

Midagi palju kodusemat võis leida Eesti rahvuskohvikust, kus kenasid roogasid kaunistasid ka kutsuvad pealkirjad. Kreemiste peosalatite kuhjad ja tiku otsa torgatud kiluvõileivad löid mulje ühest õigest eestlaste uusaasta peost. Krõbedad kae-
raküpsised koos kleepuvate karamelli-riisi-pallidega lisasid muidu traditsioonilisele menüüle modernse nõksu.

FOTO: Lisette Pihor

Venemaa - gümnasistidest *Бабушка* d

Nurga taha põigates sattusime oma idanaabrite kööki, kus ter-
vitasid meid vene babuškad oma lilleliste pearättide ja suuremeelse külalislahkusega. Kohviku nimigi oli „Vanaema sünnipäev”. Toitu oodates sai vaadata seinalt vanu multikaid ja nautida slaavipäraseid muusikapalakesi. Nurgas podises samovar ja iga soovija sai lisaks tellitud teele ka kuhja pärä-
nikuid ja barankasid. Osta oli veel võimalik näiteks kohupiimakorpe, sõrnikuid, õunakooki, pelmeene. Kõigi külata-
jate vaieldamatu lemmik oli aga meekook, mis esimese pooltun-
niga otsa sai. Kook polnud liialt magus, vaid demonstreeris meisterlikku tasakaalu magusa biskviitkihi ja pehme kreemi vahel.

Belgia - unelmate lõhnad

Venemaalt lahkudes oli õhus

tunda kutsuvat hõngu, mis ju-
hatas meid otse Belgiasse. Ostja silme all valmisid seal värsked vahvlid. Belgia kohvikus võis süüa saada ka see, kes sularaha koju unustas või lihtsalt sulara-
haga majandada ei viitsi, sest nende juures oli võimalus maksta ka ülekandegaga. Vahvlid meeldisid kindlasti magusa-
hambale, kuid mõne jaoks võis puudu jääda krõmpsuvast ele-
mendist ja tasakaalustavast ma-
hedusest.

Ameerika - seltskonnamängude maa

Ameerikasse jõudmiseks tarvit-
ses keerata vaid Belgiast ümber nurga. Need, kes tulid otsima lisaks maitseelamusele ka ajavi-
idet, said selle mängides *beer pong*i peale mõne *brownie* või õunakoogi nautimist. Erinevalt klassikalisest ameerikalikust küpsetisest, mis on väga magus, ei täheldanud ma seda u.a klassi

kohvikus. Tegemist oli hoopis õhuliste maiuspaladega.

Kanada - Ülle Hüva kiidab

Kui kellelgi peale neid kohvikuid ikka veel magusaisu oli, võis leida parimaid suupisteid Kanadast, kusjuures isegi Ülle Hüva olevat neilt paar tükki ostnud ja väga kiitnud. Esmalt tutvustati meile pähklimaiust, mis tõesti keele alla viis, kuid niigi ületarbitud suhkrukoguse veelgi rohkem üles viis. Kuulsaks said nende suhkru-kaneeli saiakesed, millele võis lisada omal valikul näiteks puuvilju või šokolaadikastet. Lisaks saiakestele pakkusid kanadalased meile ka soolaseid juustumuffineid.

Kuuba - tõeline diskoteek

Ehk on nüüd aeg värskendada oma paletti mõne jahutava joogiga? See sama mõte oli 12.c klassil. Esimesel korrusel oli avatud ranna diskoteegi õhkkonnaga joogibaar, kust võis leida mõnusat keelekastet, et natuke oma maitsemeeli turgutada. Domineerivad maitused olid laim ja münt, mis tõid suhu särtsu ja värskest. Meeldiv oli näha klaaspurke. Need lisasid meeleolu ja aitasid vähendada prügi.

Suurbritannia - säravad seltskonnatähed

Väga vahva lisand Briti kohvikule oli ilmtingimata Mr. Bean, koos oma teiste superlahedate briti kaaslastega nagu näiteks Watson ja Holmes. Kohvikusse sisse astudes särisesid pannil friikad ja kala, täpselt nagu mõnes briti tänavaputkas. Sellised detailid muutsid kohviku väga meeldejäävaks. Kliendid olevat armastanud šokolaadiküpsiseid, mis olid seest peh-

med ja väljast krõbedad, nagu üks õige küpsis olema peab.

Prantsusmaa - sinist või punast salvrätti?

Brittide meretaguste naabrite juurde jõudmiseks sai paadiga sõitmise asemel hoopis jalgutada. Prantsusmaa kostitas meid traditsiooniliste *quiche*'idega, kusjuures viilu said omale haarata ka taimetoitlased, sest nende menüüsse kuulus ka mahlase suvikõrvitsaga taimelise *quiche*. Näpu-otsatäis soola oleks tõstnud need pirukad meisterlikule tasemele. Magustoiduks võis osta *croissant*'i, milles oli saavutatud prantsuse pagarikunstile omane õhulisus ja mida sai määrada Nutellaga.

Jaapan - lihtsuse võlu

Enne lahkumist tuli kindlasti läbi hüpata ka peaukse kõrvale oma kohviku püsti seadnud Jaapanist, kellel oli valikus mitu omatehtud sushit. Oli muljeta-

valdav vaadata, kui sümmeetrilise kujuga need suupisted olid, koka vaev oli näha. Värske suutäis Jaapani moodi pani õhtule korraliku punkti.

Mis sai ülejääkidest?

Oma klassi kogemusest saan rääkida, et midagi ära ei visatud. Õhtu lõpus seisis kõik näljased klassikaaslased ringis ja lasid taldrikul käest kätte käia. Oma panuse ülejääkide hävitamisse andis iga suu, mis kohal oli, sest meie koolis käivad tõesti head kokad. Vahest sai mõni õnnelik, kes teadis õhtu lõpul kohvikuid külastada ka tasuta suupisteid.

Peale õhtutäit maitseelamusi ja lõbusat seltskonda jään kindlasti huviga ootama, mida võitjad 10.c klassist meile järgmine aasta korraldavad. Kindlasti oleks vahva näha riskantsemaid ja tundmatumaid retsepte. Kohvikutes võiks pakkumisel olla vähem-tuntud rahvaste köök ja kultuur.

Parim kohvik - 10.c (FOTO: Lisette Pihor)

Superstaarisaade purustab noorte artistide unistusi!

SAATES OSALENUD TREFFNERIST MELISSA HELEN: „SEE ON SAADE, KUS SHOW JA VAATAMISTE NIMEL TEHAKSE NOORTELE MUUSIKUTELE LIIGA.”

ANETTE AMA

Aastate jooksul on superstaarisaatest võrsunud mitmeid sisuloojaid ning saatesse pürgivad noored talendid loodavad sealt tuule tiibadesse saada. Varasemalt on saatest tõusnud tähtedeks kujunenud Karl-Erik Taukar, Getter Jaani ja paljud teised. Sarnase lootusega pürgis saatesse 11.e klassi õpilane Melissa Heleen Lust, kes tuli teisest eelvoorust tagasi pigem pisarate kui naeratusena: „Suurem osa kriitikast, mis seal anti, oli selline, et sellest tegelikult õppust võtta pole – lihtsalt suvaline mahategemine.”

Elvast pärit Melissa on laulmisega tegelenud juba 13 aastat. Laulukarjäär algas lasteaiast, kus kasvataja oli soovitanud vanematele tütar kohalikku Elva laulustuudiosse panna ning neiu õpib stuudios veel praegugi. Melissa on esinenud mitmetel kontsertidel, sünnipäevadel, lauluvõistlustel, kohvikutes ja restoranides.

„Laulmise juures meeldib mulle ehk kõige rohkem esinemise osa. Mulle meeldib olla laval ja mulle meeldib, kui inimesed kuulavad seda, mida ma neile edasi soovin anda,” toob Melissa välja põhjuseid, mis teda laulmise poole tõmbavad. Samuti tunnistab neiu, et tal on juba lasteaiast saati olnud unistus jõuda superstaarisaatesse ja seal oma oskusi demonstreerida.

Esimene eelvoor läks 17-aastaselt staariks pürgival Melissal väga hästi. Saatanud saate

korraldajatele täidetud ankeedi ja lauluvideo, kutsuti Melissa kohale, kus neiu pidi ilma kaamerateta laulma lauluõpetaja Maikenile, Olav Osolinile ja veel ühele toredale naisterahvale, kelle nimi Melissale meelde ei jäänud. Positiivsete kommentaaridega kutsuti Melissa edasi teise vooru.

Kätte jõudis teine eelvoor ja Melissa esmamuljed olid suuresti positiivsed. Ootetu oli õhkkond oli täis pingeid ja noorte lauljate maheadaid hääli. Kaamerad välgasid siin-seal ning Karl-Erik Taukar jooksis rõõmsalt osalejaid intervjuuerides ringi..

„Enne laulma hakkamist olin ma üsna enesekindel. Mind ootasid mikrofon ja klaver koos minu klaverisaatjaga, mis tundusid mulle mugavad ja rahustavad,” meenutab neiu.

Kuid mis siis ikkagi juhtus

kurikuulsas esinemisruumis? Melissa tunnistab, et ta ei arva, et tema esinemine just väga hästi läks. Ruumi sisenedes haaras teda ikka väike närv ja laulma hakates ehmatas ta stuudioruumi hästi mati kõla tõttu veidike ära. Ta lootis, et kui saab mikrofoni, siis läheb heli paremaks, kuid sellest polnud üldse kasu. Mikrofon täitis pigem televisiooni parema heli saamise eesmärgi.

„Sa laulad nii nagu iga teine!”

Oma laulu ära laulnud (Rosanna Lintsi „Tuli aknas”), jäi ta ootama kohtunike kommentaare. „Kohtunike sõnad tegid haiget. Raud ütles, et ma laulan nii nagu iga teine, ning minus pole midagi erilist. Nad ütlesid ka, et neil oli tunne, nagu oleks ma kuskil kooli aktusel laulnud. Need kommentaarid eetrisse ei läinud, ainult Koidu ja Birgiti leebemad sõ-

nad,” tunnistas Melissa. Ta jätkab nukralt: „Paljud on minult küsinud, miks ma seda nii hinge võtan, aga ausalt, noore muusiku jaoks, kes on selle nimel pingutanud, teevad sellised sõnad paratamatult haiget. Mitte ükski laulja ega artist ei tahaks kuulda enda kohta seda, et ta laulab nii nagu iga teine ning temas pole midagi erilist.”

Raua karmidele kommentaaridele reageerimine teeb Melissast „egoisti”

Pärast saadet, kus Melissat näidati (VIII hooaeg II osa), tuli talle palju kirju ja sõnumeid nii tuttavatelt kui ka, suure üllatusena, võõrastelt. Need olid täis positiivsust ja kiitsid teda hea esinemise eest, samuti heideti varju kohtunikele. Neiuga võttis ühendust ka Elu24, kes soovis intervjuud saates kogetu kohta, ning pärast seda saatis Melissat veel toetuste ja kiidusõnade laviin. Mihkel Raua karmid kommentaarid on juba varasematele osalejatele ja vaatajatele kõrva jäänud ning oma pahameelt avaldati ka Melissa artikli all kommentaarides.

Muidugi sai noor lauljatar pärast meedias tehtud avaldust veelgi „musta pori näkku”. Artiklile järgneval päeval hurjutati MyHits'i homimikuprogrammis — Melissa suhtumise üle. Neiul sõnul oli see üsnagi vastuolus artikli sisuga ehk võis tunduda, nagu poleks nad

artiklit üldse läbi lugenud. Neiul tehti saatejuhtide poolt aasta nooremaks ja neiul tembeldati „egoistiks”.

Melissa meenutab: „Sõnad, mis Indrek Vaheoja ütles, olid: „Ta oli arvestanud, et temast saab järgmine superstaar.” Jällegi, sellist asja ei ole mina mitte kusagil öelnud. Ütlesin intervjuus hoopiski seda, et ma ei arvanud, et olin teistest parem ja oleksin kindlasti pidanud edasi saama, aga no ma ei läinud sinna ka sellepärast, et mulle niimoodi öeldaks.”

FOTO: Erakogu

Superstaarisaates ei otsita mitte lauljaid, vaid meelelahutajaid

Lauljatar tunnistas, et enam ta saatesse tagasi ei pürgi. „Ma ei arva sellest hästi, sest ma sain aru, et see on saade, kus show ja vaatamiste nimel tehakse noortele muusikutele liiga ning purustatakse ebavajalike kommentaaridega nende unistusi. Suurem osa kriitikast, mis seal anti, oli selline, millest

tegelikult õppust võtta ei saa – lihtsalt suvaline maha-tegemine.” Ta lisab, et teistele noortele muusikutele ta saatest osavõttu eriti ei soovita, kuid lõpuks on see igauhe enda otsus. „Kui Sa oled muusik, kes tahab laulmisega professionaalselt tegeleda, Sul on siht olemas, oled leidnud stiili, mis Sulle meeldib, siis tee ikka oma asja – see saade ei ole lauljate, vaid meelelahutajate leidmiseks.”

Kuid alati ei tohi võtta negatiivset kaasa ja Melissa leiab, et õppis sellest kogemusest nii mõndagi, mis pikas perspektiivis on teda isegi tugevamaks teinud. „Ma saan kriitikaga paremini hakkama ja üks lause, mis mulle pärast seda kuidagi eriti sümpatiseeris, on see, et ära kuula neid inimesi, kellelt Sa ise nõu ei küsiks. Ma võtan seda nii, et tegelikult ma ju Raualt arvamust küsima ei läheks, sest ega ta ise otseselt elukutselt laulja ei ole.”

Samuti õppis Melissa esinemist rohkem hindama ja nautima. „Sellest kogemusest sain veel teada, kui palju tegelikult igasugused tutvavad mulle kaasa elavad, ja eriti seda, kui palju mu vanemad ja vanavanemad mind laulmises toetavad. See on tagantjärele mõeldes nii suur au ja võit, et mul on ümber inimesed, kes elavad mu musitseerimisele kaasa ka siis, kui on kukkumisi ja raskeid momente, kus tunnen, et enam ei taha,” lõpetab Melissa tänulikult.

MIDA TEGID TREFFNERI INIMES- SED, KUI USAS KÄIS MAAILMA- MUUTEV PAUK?

MARTIN OTTAS

Sel sügisel möödus 20 aastat 2001. aasta 11. septembri terrorirünnakutest Maailma Kaubanduskeskusele (World Trade Center). See sündmus muutis maailma ajalugu: algasid uued pikaaegsed sõjad ning hoogustus rahvusvaheline terrorism. Treffneri õpetajad suhtusid tragöödiasse väga erinevalt. Mõni pidas seda õõvastavaks, teine jällegi tõdeb, et tema jaoks oli Harry Potter sellest katastroofist olulisem.

Kus olite ja mida tegite 11. septembri terrorirünnakute ajal? Millised emotsioonid Teid valdasid?

Age Salo: Tol päeval olime kooliga Taevaskojas piknikul ja sealt bussiga tagasi sõites oli juba teada, et midagi toimub, tohutu ärevus oli õhus. Midagi väga selget ma ei mäleta: ei öeldud, mis täpselt toimub. Kui ma jõudsin koju, panin kohe televiisori käima ja hakkasin infot hankima. Näidati samu kaadreid, mida tänapäeval on näidatud päris palju. Vaatasin neid korduvalt ja korduvalt. Oli hirmus suur segadus ja hirm teadmatuse pärast. Muretseti, kuhu see edasi viib. Tol hetkel oli midagi õhus. Ma olen kasvanud üles sõjahirmuga (nõukogude ajal – toim.) ning kui me räägime kolmandast maailmasõjast, siis tol hetkel tundus, et see võib kuskilt tulla. Sellist sõjahirmu pole ma hiljem enam endale lähedale lasknud. Need olid palju hirmsamad stseenid kui ükskõik millise sõjalise konflikti puhul. See oli nii ootamatu, polnud ju isegi sõja kuulutamist. Ma ei läinud küll magama tohutu hirmuga, aga tundsin, et midagi olulist on muutunud. Samas läks see teema järgnevatel päevadel üsna kiirelt nii minu kui teiste jaoks päevakorrast maha, see toimus ikkagi meist kaugel.

Uve Saar: Mäletan väga hästi, et meil oli sel ajal juhtkonna koosolek. Kui koosolek lõppes, ütles Ott Ojaveer: „Uskumatu - Ameerikas on kaksiktornid langenud.” Pärast seda läksime piknikule. Mitte küll samal päeval. Samal ajal juhtus ju Eestis suur tragöödia, kui paljud Pärnumaa inimesed jõid metanooli ning jäid pimedaks või surid. Kuna oli kaks sellist katastroofi olnud, alustasime piknikku leinaseisakuga. Vahetud emotsioonid olid... ma ei saanud aru. Aju keeldus uskumast, et sellised asjad saavad maailmas toimuda. Arvasin, et see on valeinformatsioon. Läks tükk aega, et aru saada, mis on juhtunud.

Tiina Pluum: Mäletan õhtuseid uudiseid ning mõtet peas, et mu poeg on nelja-aastane ja tahan veel lapsi, aga uudiste jälgimine tõi kaasa mõtte, kas siia maailma on üldse mõtet neid lapsi juurde tuua – oli selline reaalne hirmutunne.

Eha Paabo: Arvan, et olin siis kodus ja vaatasin televiisorit. Mäletan, et arvasin, et see pole tõsiselt võetav info, et see ei saa olla juhtunud. See oli uskumatu, see polnud mõistusega hoomatav.

Toomas Jürgenstein: Ma täpselt ei mäleta, olin mingil koolitusel Tallinnas. Tulime kesklinnast jala bussijaama. Kuskil tehnikapoes me veel vaatasime ja mõtlesime, et tegu on õudusfilmiga, mitte reaalsusega. Kuigi tollel ajal tehnilisi vahendeid niimoodi veel polnud, siis kuidagi tükkaaval see info bussi imbus. Niikaua, kui buss Tartusse tagasi sõitis, jõudis ka reaalsus kohale.

Priidu Beier: Olin sel ajal oma kodus ja vaatasin telekat. Telekast kanti seda otse üle, seda korraldi mitu korda. Emotsioonid olid hämmastus ja õudus, et kuidas selline asi saab üldse toimuda suurriigi suurimas linnas.

Ott Ojaveer: Kui sa küsiksid minult parvlaev Estonia teemal, oleks asi väga isiklik: ma oleksin pidanud seal Estonia peal olema. Olin Võrus koolidirektor ja tollane linnapea kutsus mind Rootsi, et saada sealt sõpruskool. Mul jäi sinna laevale väga palju tuttavaid. Mis aga puudutab kaksiktorne: siin enda kabinetis laua taga istusin ja minu mäletamist mööda oli meil õppealajuhatajaga ühisarutelu, sest olin just paar nädalat varem siia tööle tulnud. See oli õhtul. Lugesin kella viie või veerand kuue paiku, et selline asi juhtus. Üksjagu ehmatust oli ikka, et kuidas selline asi võimalik on. Esialgu ei tahtnud nagu uskuda, et maailm nii kuri ja katki on.

Kerli Orav-Puurand: Marii oli just augustis sündinud, mees oli Itaalias. Mingeid emotsioone, nagu „Appi, ma kardan!”, ei olnud. Ma ei saanud arugi, mis toimus. Pärast oma mehe tagasitulekut Itaaliast kuulsin küll, et lennujaamad olid kahtlaselt tühjad olnud.

Indrek Pajur: Sellel hetkel, kui ma sain teada, et midagi on toimunud, olin sõbraga koolijärgsel ajal mängimas ja sellel hetkel, kui möödusime lahtise uksega autost, mille juht kuulas uudiseid, loeti seal ette, et USAs on midagi juhtunud. Selle peale võtsin ratta ning sõitsin koju. Vaatasin terve öhtu ETV pealt uudiseid. Põhilisteks emotsioonideks olid kahtlemata üllatus ja segadus, sest esialgu kõnelesid väljaanded palju suuremast ohvrite arvust, kui see lõpuks päriselt oli. Ja üleöö ilmus kõigi teadmistesse Osama bin Laden, kellest varem polnud midagi kuuldud.

Aime Punga: Sel ajal toimus meil juhtkonna nõupidamine. Emotsioon oli hämming – mis juhtub, mis juhtunud on – ning teadmatust selles osas, mis edasi saab.

KÕIK SETOSID UURIMA!

JONATHAN
DARVISH-KOJORI

RIINU KÜLVİK

ANITA ALGUS

Tänavuse päikeselise suve augustikuu algul korraldas Seto Instituut Obinitsas esimest korda neljapäevalise noortelaagri, et seto kultuuri akadeemilisele uurimisele värske hoog sisse lükata. Kaasa löi nii gümnaasiste kui üliõpilasi üle kogu Eesti. Laagri lõpuks olid mitmed osalejad põhjalikumast uurimistööst huvitatud.

Rahvas, kes pole ei see ega too

Setomaal on kõik samamoodi nagu Eestis, ent ometi hoopis teisiti. Sealne ala on peaaegu kogu ajaloolise aja kuulunud eri Vene riikide koosseisu. Sellest tulenevalt on setod õigeusklikud ning väga tähtsal kohal on kirikud, tsässonad ja kirikupühad. Paasapäival ehk kiriku-/tsässonapäival minnakse haudadele sööma ja jooma — seda teevad isegi mitteusklikud. Seejärel algab pidu, mida Setomaal nimetatakse kirmaseks. Kirmaseid korraldatakse üle Setomaa ja neid leidub iga mõne kilomeetri tagant ajalooliselt kujunenud paikades. Näiteks saab kirmasest osa võtta Obinitsast viie kilomeetri

Laagrilised.
FOTO: Erakogu

kaugusel asuvas Lepä külas. Kusjuures toimub seal kirmas ühe taluniku enda maal, kus muidu ilutseb silt „ERAVALDUS”, kuid mis kirmase jaoks kinni kaetakse, sest sel päeval ei saa kedagi ära ajada. Talumes toob lõkkematerjali ja eestlasele saab püha kirjeldada kui teist jaanipäeva. Tasub märkida, et kirmasele on alati ka võõrad oodatud — mida rohkem, seda uhkem! Seto kõõgi kõige omapärasemad road on sõir, kodukali, kiisla, tatiruug ja suulliim.

Seto kultuur on aastatuhandete vältel olnud suuline ning põhiväärtusi on edasi antud lauldes. Setosid tuntaksegi eelkõige nende erilise laulutraditsiooni – seto leelo – poolest. Setod on ka tantsurahvas: peaaegu igas külas on mõni tsura (noormees), kes peo pilliga – tavaliselt karmoškaga – käima tõmbab. Seto tantsud on hoogsad ja emotsionaalsed, nagu setod isegi. Erilised ja silmatorkavad on setode rahvarõivad, eriti naiste hõbeehted. Abielunaiste rinda kaunistab suur sõlg.

Setomaa on kogu aeg olnud piiripealne ala – lääne ja ida kultuuri ja kiriku piiril – ning just seetõttu on siin kujunenud üks omamoodi rah-

Siin on kujunenud üks omamoodi rahvakild, kes pole see ega too.

vakild, kes pole ei see ega too – setod.

Obinitsa ja laagrielamused

Seto kultuuri sisseelamiseks kõndisime esiteks grupiga Obinitsa peal ja tutvusime taluarhitektuuriga. Mitmed vanamoodi ehitatud hooned on järk-järgult kadumas ning praegu on veel viimane võimalus neid silmata. Lisaks külastasime nii Obinitsas kui mujal mitmeid tsässonaid ehk setode külakirikuid, mis on oma väiksuses väga armsad ja hubased.

Obinitsa on Setomaal kultuuri mõistes üks keskemaid asulaid. Nimelt leiab sealt Seto lauluema kuju ja 2000 eksponaadiga muuseumi. 2015. aastal sai Obinitsast soome-ugri kultuuripealinn. Obinitsas on üks külapood – kusjuures pole see

mingi külamehe algatus, vaid korralik Coop! Obinita külas elab 2011. aasta rahvaloenduse andmetel kõigest 135 inimest, neist valdav enamus kolmekorruselistes kortermajades.

Obinitas kahjuks enam kooli pole ja sealsed lapsed peavad õpinguteks minema kas 7,7 kilomeetri kaugusel asuvasse Meremäe kooli või 19 kilomeetri kaugusel asuvasse Vastseliina gümnaasiumi. Kuna Vastseliinas on võimalusi rohkem, on paljud lapsevanemad siiski selle variandi kasuks otsustanud.

Niisugused vahemaad tunduvad mittedetomaalasele võibolla metsikud, kuid seal ollakse nendega harjunud. Üks Setomaal elanud Treffneri abiturient räägib: „Nüüd on mõeldamatu, et ma sõidaksin 40 kilomeetrit maha, et poodi minna, kuid

Setomaal oli see tavaline — Võrru oli ikka suht tihti asja ja sinna oligi vaja 40 kilomeetrit sõita. Kusjuures see 40 kilomeetrit on nii tühine, et mõni kõndis enne tasuta ühistransporti seda maad jalgsi!” Naljakas on, et Meremäe valla keskus meelitab Obinita elanikke kooliga ja Obinita meelitab Meremäe elanikke poega, sest Meremäe enda poest leiab ainult esmatarbekaupasid.

Esimese laagripäeva lõpetuseks oli „Seltsimees lapse” režissöör Moonika Siimets välja valinud vanu setotemaalisi lühifilme ja saatelõike, mis aitasid mõista endisaegset olustikku ja setode meelelaadi. Ülejäänud öhtud saatsime mööda lauldes ja tantsides. Üldse oli elamusi mitmesuguseid: saime maitsta seto kulinaaria parimaid palasid – proovisi-

me nii köömnetega kui köömneteta sõira, püüdsime kuuritsa ja noodaga kasvatusest kala –, käisime pühadel allikatel ning kuulasime pajatusi kuulsatest seto lauluemadest. Ajalooprofessor Heiki Valk kõneles Setomaa matmiskommetest, muu hulgas 5.–9. sajandil rajatud kääbastest. Sain oma kurvas-tuseks teada, et itkutraditsioon on Setomaal kahjuks hääbumas.

Laagri ilusaimaks osaks oli minu jaoks seto keel, mis mind eriti alguses salapäraselt võlus ja lummas. Ühe keele puhast kõlakaunidust mõistab kõige aredamalt just võõras kõrv, kelle tähelepanu ei katkesta sõnade tähendus ega lausete sisu ning kes kuuleb seega ainult heli, kõneldava helilisust. On kahju, et enda emakeele kõla ilu samamoodi tajuda ei saa.

INTERVJU DORIS KRISTINA RAAVEGA

JUHAN M. KULL

Sarnaselt põhikooliga satub ka gümnasist suhteliselt vara teeristini, mille iga suund tähistab erinevat keelt. Peale meie tuttava inglise ja vene keele kehtestavad siin end ka germaani ja romaani keelkonna esindajad, nagu saksa ja prantsuse keel – neist viimast õpetab meie koolis Doris Kristina Raave. Nii mitmedki võivad üllatuda, teada saades, et õpetaja Raave on töötanud õpetajana ka üle

Atlandi ookeani Mehhikos ning on kirjutanud sealsetest kogemustest raamatu.

Kuidas sattusite Hugo Treffneri Gümnaasiumisse?

Olin siin parajasti praktikal, kui prantsuse keele õpetajaks õppisin. Algul sooritasin praktikat Tiina Niitvägi-Hellamaa ja hiljem Kristiin Rohtsalu käe all, kes läks aga hiljuti lapsepuhkusele, mistõttu otsustas ta pöörduda minu poole ning küsida, kas oleksin nõus teda mõneks

ajaks asendama.

Kas Teie arvates leidub siin koolis midagi ainulaadset?

Ikka kogu see kooli kollektiiv. Esiteks on keeruline leida sellist õpetajaskonda kuskilt mujalt ja teiseks see, kuidas õpilased on nii õpihulmised – miski, mis muudab siinse õpetamise tõeliselt eriliseks.

Koolis tunneme Teid eelkõige prantsuse keele õpetajana. On Teil tung romaani keelte poole või

ÕPETAJA

õpetate prantsuse keelt bürookraatliku vajaduse pärast?

Minu peamine soov ongi tegeleda õpetamisega ning see, mida õpetan, pole minu jaoks tõtt-õelda eriti oluline. Üldiselt mulle keeled väga meeldivad – võibki öelda, et mu kireks on võõrkeeled ja nende õpetamine on hoolimata keele raskusest suurt lusti.

Milliseid keeli Te veel kõnelete?

Minul on keeltega sellised lood, et ma küll õpin need väga kiiresti ära, kuid sama kiiresti ka unustan ja seetõttu on minu vastus sellele küsimusele igal aastal erinev. Praegu on neid keeli viis: eesti, inglise, prantsuse, hispaania ja itaalia keel.

On Teil nendest keeltest mõni väljend, mis teile meeldib?

Kas mul just mõni lemmikväljend on, kuid minu arvates on hoopis see vahva, kuidas igas keeles on üksikud tõlkimatud sõnad. Näiteks on Mehhiko hispaania keeles selline huvitav sõna nagu „órale”.

Mehhiko hispaania keelest edasi Mehhiko juurde. Te olete kirjutanud raamatu oma kogemustest selles riigis. Kuidas ja miks Te Mehhikosse üldse jõudsite?

Tegelikult polnud mul kunagi plaani Mehhikosse minna. Elasin siis Šveitsis, kuid ühel hetkel hakkasin tundma, et elu on liiga ilus ja lihtne ning tahtsin väljakutset. Mõtlesin Aasia, Aafrika või riigi peale, mis oleks Lääne kultuuriruumist väljas.

Alguses soovisin Venezuelasse minna, kuid lõpuks läksin Mehhikosse, kust ma tööd paraku ei leidnud, seega otsustasin seal lihtsalt keele selgeks õppida ning edasi Ladina-Ameerikasse liikuda, ent jäin sinna püsima.

Mainisite, et Mehhiko asub Lääne kultuuriruumist väljas. Ühe levinud stereotüübi järgi peetakse seal elavaid inimesi väga temperamentseteks. Kas see väide peab paika?

Ikka. Stereotüübid ei teki lihtsalt niisama, sel on mingisugune tendents. Mina usun, et seda põhjustab kliima. Olles harjunud sooja kliimaga, pole mehhiklastel toidu saamisega suuri probleeme olnud, samas kui meil pidid inimesed päevast päeva maid viljakandvateks harima. See soojus on neil justkui seotud muretusega. Mõistagi ei saa seda temperamentsust igalt mehhiklaselt eeldada.

Mehhikot, üldse Ladina-Ameerikat, peetakse arhailiseks banaanimaharjaks. Kui korrumpeerunud on tegelikult sealne ühiskond?

Mehhiko on kontrastide maa: seal leidub kõike, sõltuvalt sellest, millele oma tähelepanu pöörata. Ei saa öelda, et korruptsiooni ei oleks, kuid ei saa ka öelda, et see on ainus, mis seal on. Ise ütlevad mehhiklased: „Nii kaugele jumalast, nii lähedal Ameerika Ühendriikidele.” Selle olukorra põhjus on puhtgeograafiline: põhjas ootab ju suur turg. Nõudlus nõuab pakkujat. Mõned piir-

FOTO: Erakogu

konnad on erandid, kuid enamasti saab rahvas siiski rahulikult elada.

Millega Te Mehhikos alaliselt tegelesite?

Ikka õpetamisega. Õpetasin inglise ja prantsuse keelt.

Mehhiko toit on üldtuntud. Kuidas erineb see meie toidust?

Mitut tšillit Sa tead? Enamasti tunnevad inimesed vaid ühte. Mehhiklased tunnevad kusagil 600 või 100 erinevat varianti, mis on väga muljetavaldav. Samas on nende jaoks toitude maitses-tamine palju vaevalisem protsess, näiteks tuntumates toitudes kasutatakse 50 erinevat vürtsi.

On Teil plaanis kunagi veel Mehhikosse naasta?

Mu elu ongi seotud Mehhikoga ning nii jääb see ka tulevikus. Olen seal igal võimalikul vabal hetkel, kuid samuti oleneb aastaajast. Praegu olen Eestis, aga suvel Mehhikos.

Olete Te selle üle õnnelik?
Jah, loomulikult.

HANNA SIMONA ALLAS: „Iga isiksus on omaette kunstiteos.“

KIRKE
NIINEMETS

Hanna Simona Allas on Tartu Ülikooli kunstiajaloo tudeng, kes lõpetas Treffneri 2020. aastal. Tema veenvad argumentid ja kirglik usk humanitaarainetesse on imetlusväärne. Kord suvises Tartu Ülikooli botaanikaaias jalutades, leidsin Hanna Simona sarapu all istumas ja hakkasime juttu puhuma.

Kust Sa pärit oled?

Need, kes on Eesti perekonnanimedega kursis, teavad, et Allas on tüüpiline Võrumäe nimi. Minu suguvõsa ongi peamiselt Lõuna-Eestist pärit, kuid ise olen esimest põlvkonda tartlane ning sündinud Toomemäel. Põhikoolis käisin Tartu Kivilinna Koolis, seejärel siirdusin Hugo Treffneri Gümnaasiumisse ning nüüd olen tartlasele kohaselt õppimas Tartu Ülikoolis. Läksin õppima kunstiajalugu ja mind valdavad siimaani väga positiivsed tunded.

Sa õppisid humanitaarklassis ja Tartu Ülikoolis on lai humanitaarainete ampluaa. Miks valisid neist kunstiajaloo?

Enne gümnaasiumisse õppima asumist olin küll staažikas (kunsti)muuseumikülastaja, kuid polnud kunstiajalugu eraldi õppinud. Gümnaasiumis oli minu õpetajaks Priidu Beier, kes meid oma tasasel häälel antud teadmiste ja muheda huumoriga kunstiteoseid vaatama ja analüüsima õpetas. Tean, et neid inimesi on üksjagu, keda tema õpetamisstiil on veidi kohutanud ja pean tunnistama, et need klassi ees vastamised ning suulised arvestused võtsid tõesti tihti peale kae ja põlve värisema. Kui mõni ei võta aga seetõttu veel pikka aega ühtegi kunstiajaloo seotud teost kätte, siis minuga läks vastupidi. Mõte viia paberid Tartu Ülikooli kunstiajaloo osakonda tuli tegelikult alles 12. klassi teises pooles. Väga vähesed teadsid, et ma seda varianti üldse kaalusin ja kui kätte jõudis koolieksamivalimine, ütlesin ühele klassivennale, et tead, teen eksami võib-olla kunstiajaloo. Ta vaatas mulle otsa, justkui oleksin hullumajast põgenev, ja küsis, mis mul ometi arus on. Ise mõtlesin vaid seda, et kui eksam läheb hästi, siis lähen kunstiajaloo õppima, kui mitte, siis midagi muud. Pandeemia tõttu jäi aga koolieksam ära ja jälle rippusid õhus küsimärgid,

kuid sattusin õigel ajal kuulama Marju Lepajõe Ööülikooli loengut „Miks haridus on püha?“. Loengus juhtis Marju Lepajõe tähelepanu tõsiasjale, et Eestis ja ka mujal maailmas on kiiresti kadumas selline nähtus nagu „akadeemiline üldharidus“, kuna juba gümnaasiumis peab valima õppesuuna ja sealt edasi spetsialiseerutakse väga kiiresti ühele konkreetsele erialale. Osaliselt on see õppuri enda valik, kuid ka süsteem ise soodustab sellist tendentsi. Kuidas saab aga teistega koostööd teha, kui ollakse kinni ainult omas mullis? See küsimus muutub veelgi põletavamaks, kui mõelda sellele, et viimase parikümne aasta jooksul on järjest olulisemateks märksõnadeks muutunud „interdistsiplinaarsus“ ja „valdkondadevaheline koostöö“. Aga selleks, et muutuva maailmaga kaasas käia, tuleb enast pidevalt arendada ning mida laiem – ja ka sügavam! – on haare, seda rohkem väärtust on inimene võimeline looma. Seega mõtlesin, et tahaksin endale esialgu laduda tugeva „humanitaarvundamendi“ ja alles siis edasi vaadata, millele spetsialiseeruma hakkan. Kunstiajalugu tundus selleks õige koht olevat ja siimaani olen sellele mitmekülgset kinnitust leidnud. Lisaks, et kuigi oleme harjunud skeemiga, et põhikool on vundament,

INTERVJUU

keskkool seinad ja kõrgkool katus, siis kipun arvama, et vundament lõpeb tegelikult bakalaureusekraadiga ja sealt alles maja ehitamine algab. See ei tähenda muidugi seda, et kui Sa ei lähe ülikooli või gümnaasiumisse õppima, siis jääb vundamendi ladumine poolikuks. „Maju” saab ehitada väga mitut moodi ja sellele tulebki läheneda individuaalselt.

Kuigi oleme harjunud skeemiga, et põhikool on vundament, keskkool seinad ja kõrgkool katus, siis kipun arvama, et vundament lõpeb tegelikult bakalaureusekraadiga ja sealt alles maja ehitamine algab.

Mil määral saab kunst inimest mõjutada ja kas Sinu arvates võib kunst päästa maailma? Kas Sa tahad ise kunsti luua?

Arvan, et kunsti loomine on väga huvitav nähtus, kuna sisuliselt kõike, mida teeme, võib käsitleda kunstina: see, kuidas riietume, hommikuti kohvi või teed joome, duši all oma lemmiklaulu kaasa laulame, milline on meie käekiri jne. Iga isiksus on omaette kunstiteos, mis inimese silmadest vastu vaatab. Sellest vaatepunktist lähtudes ma juba loongi kunsti. Aga mine tea, võib-olla võtan varsti pintsli kätte ja hakkan näiteks abstraktset kunsti viljelda. Või siis lähen Ülle Hüva juurde maalikursusele,

FOTO: Erakogu

sest minu arvates on tema teosed väga ilusad. Tulles selle juurde, kas kunst võib maailma päästa või inimest mõjutada, siis arutlesin ühe tuttavaga hiljuti selle üle, mis peaks olema kunsti funktsioon – kas see peaks olema pelgalt dekoratiivne element või kandma alati mingit sügavat tähendust. Arvan ise, et meie ümber on küllalt vähe puhtalt dekoratiivset kunsti, kuna kunst sünnib alati ideest või elukogemusest ja sellised algimpulsid tekitavad diskussiooni. Ja diskussioon loobki eelduse progressiks. Mõelgem hetkeks, kus me oleksime näiteks modernismiga, mis on esitanud küllaltki ebamuga-

vaid, kuid paradoksaalsel kombel samavõrra kütkestavaid küsimusi? Nõustun nende tarkade inimestega, kes on arvanud, et kunsti eesmärgiks võiks olla pakkuda mugavustunnet häiritule ja häirida neid, kes mugavalt läbi ajada püüavad. Kas kunst saab teha maailma paremaks? Arvan, et kindlasti, just diskussioonide pärast, kuna kuskilt peab tulema impulss, kuskilt peab tulema see häiriv või lohutav faktor, mis paneb kogu masinavärgi liikuma.

Miks on humanitaariks olemine eelis?

Parimad otsustajad ja ühiskonna arengusse panus-

**Kogu ilu ja võlu
seisneb selles, kui
palju Sa oma mõistust
treenid ja kui
kohanemisvõimeline
oled – seega ei
olene, kas oled
loodus-, humanitaar-,
või reaalsuuna
õpilane, kõik taandub
lõppkokkuvõttes
sellele, missugune
inimene sa oled.**

tajad on need, kes suudavad orienteeruda väga erinevatel elualadel. Humanitaaride eeliseks on see, et paljud neist julgevad mõelda kastist välja ja ei karda küsida miks-küsimusi. Ka matemaatilisi ülesandeid lahendades lähevad humanitaarid probleemile loovalt ning jõuavad mingeid huvitavaid kõrvalteid pidi õigete vastusteni. Need ei pruugi olla kõige kiiremad lahendused, aga alati ei olegi kiiretest lahendustest kasu. Reaalses elus on vaja lahendusi, mis oleksid pikas perspektiivis tasuvad, ja sellistes olukordades ei saa kasutada ühtegi valemilehte, vaid tuleb olla loominguiline. Kogu ilu ja võlu seisneb selles, kui palju Sa oma mõistust treenid ja kui kohanemisvõimeline oled – seega ei olene, kas oled loodus-, humanitaar-, või reaalsuuna õpilane, kõik taandub lõppkokkuvõttes sellele, missugune inimene sa oled. Parafraaseerides raamatus „Hugo Cabret’ leiutis” kirjutatut, võiks öelda, et maailm on justkui nagu kell ning inimesed selle hammasrattad ja vedrud. Meile ei anta käekel-

la ostes kaasa kotitäit lisavedrusid või -hammasrattaid. Seega on igal detailil kellas oma kindel funktsioon. Sellest lähtudes ei saa kindlasti öelda, et humanitaarid on lisavedrud või hammasrattad, mida meil tegelikult vaja pole. Kui üks detail vahelt ära kaob, võib kogu mehhanism seiskuda.

Missugune autor on Sind kõige rohkem mõ- jutanud?

Tavaliselt ütlen, et mu lemmikirjanik on autor, kelle teost viimati lugesin. Kõige rohkem on mind aga mõjutanud ilmselt prantsuse kirjanik ja lendur, Antoine de Saint-Exupéry. Tema „Väike prints” on muidugi klassika, aga tema sulest on ilmunud veel nii palju suurepäraseid! Olen Antoine de Saint-Exupéry kirjutiste najal kasvanud, kirjanikuna on ta meie peres väga oluline olnud. Gümnaasiumi alguses hakkasin tema teoseid erilise innuga lugema. Soovitan näiteks raamatuid „Lõuna postilennuk. Inimeste maa”, „Lahingulendur”, „Õine lend”. Tal on väga omapärane kirjastiil, mis on kohati isegi meditatiivne. Kui tema teoseid loen, kujutan ette, et ta oli inimene, kes rääkis väga vaikelt, aga enda jaoks väga olulisi sõnu. Tema teostel on mingisugune seletamatu jõud, mis on ühtaegu vaikne ja leebe, aga ka tormiline ja terav. Arvan, et igaüks leiab tema teostest midagi.

Oled mitu korda maini- nud oma peret. Mida oled tänu perele õppi- nud?

Usun, et haritus algab pere

keskelt. Olen oma emalt palju õppinud ja ta on jätkuvalt minu suurimaks eeskujuks. Kui mu ema oli väike tüdruk, meeldis talle kohutavalt lugeda ning ühel hetkel luges ta vist küll kõik kohalikus raamatukogus olemas olnud lasteraamatud läbi. Kuna ta elas aga talumajas, pidi ta raamatukokku jõudmiseks kõndima läbi metsa. Väikese tüdrukuna kartis ta öökullide huikeid ja metsa hämarust võib-olla et rohkemgi kui midagi muud siin maailmas. Samas oli aga tema armastus raamatute vastu suurem kui põlvist nõrgaks võttev hirm. Alati, kui teen midagi, mis mulle hirmu nahka ajab, mõtlen selle väikese tüdruku – minu ema – peale, kes küll värises hirmust, aga kes surus raamatud vastu rinda ja jooksis sellegipoolest läbi kurjakuulutava metsa. Mõnikord näen ma selles väikses tüdrukus rohkem sangarlikkust kui sõjakäigul Napoleonis või Julius Caesaris. Minu ema on mulle õpetanud, et elus ei loe see, kui suur on hirm, vaid see, mida pead hirmust olulisemaks. Ja see on vaid üks näide paljust õppetundidest, mille olen temalt saanud. Tagasi vaadates võin öelda, et kõik, mis ma olen, on vaid pool sellest, kes on minu ema.

Mida soovid uutele re- bastele?

Esiteks ütlen, et võtke tõsiselt ainult nende inimeste kriitikat, kelle käest läheksite ise keerulistel aegadel nõu küsima – kõik ülejäänud on sõnavaht. Teiseks tuletan meelde, et ärge muretsege: esimesed 50 aastat lapsepõlvest ongi kõige keerulise-

AGA ON SEE ALLES FAABULA!

JAAK SOOTAK

Umberto Eco „Praha kalmistu”

Varrak, 2017

itaalia keelest tõlkinud
Mailis Pöld

Olles nüüdseks lugenud nii „Foucault’ pendlit” kui ka „Praha kalmistut”, olen veendunud, et Umberto Ecost oleks võinud saada geniaalne vandenõuteoreetik, kes viinuks vandenõuteooriad pilkeobjektide seast kultuuri- ja vaimueliidi seas lugupeetud ideede hulka ning kudunud need meie ajastu *Zeitgeist*’i kangasse.

Oma suure lugemuse ning laiade teadmistega Euroopa ajaloost, kultuurist, lingvistikast ja semiootikast suudab autor põimida kokku tuntud ja vähetuntud faktid, sündmused, lood ning ka vaid nimed, sõnad, sümbolid ja motiivid, luues neist ühtse narratiivi, mis voolab läbi ajaloo, ja pakkudes üldlevinud või lihtsasti leitavate teadmiste põhjal ammenda-va seletuse mõjukatele ja revolutsioonilistele protsessidele ning ajaloo pöördepunktidele – just nagu täiuslik vandenõuteooria. Sellest on kultuurilugu siiski ilma

jäänud ning selle asemel pakuvad vandenõud ja vandenõuteooriad Eco lugudes põnevust, tõstavad panuseid ja annavad kirjanikule võimaluse mängida lugejaga ning aeg-ajalt ka nalja visata. Just vandenõu ja vandenõuteooriate eristamine omab siinkohal suurt tähtsust: kui „Foucault’ pendel” vaatleb vandenõuteooriaid suures plaanis ja laia haardega, siis „Praha kalmistu” kujutab just vandenõu kujunemise ja läbiviimise protsesse mikrotasandil, ühe inimese vaatenurgast.

Umberto Eco (05.01.1932–19.02.2016) elukäigus on palju sellist, mis avaldub ka tema teostes. Itaalias Piemonte piirkonnas sündinud kirjaniku romaanide tegelased on tihti sealt pärit, mis võimaldab kirjeldada nende identiteeti unikaalses piirkonnas, mis paikneb Itaalia, Prantsusmaa ja Kesk-Euroopa vahepeal, erinedes seejuures kardinaalselt näiteks Lõuna-Itaaliast. Fašistliku režiimi all üles kasvanud Eco on ka sellest inspiratsiooni saanud ning kirjutanud essee fašismi algupärastest joontest ja avanud antisemitismi tagamaid „Praha kalmistus”. Teadmised medievisitikast on tal aidanud kirjeldada Euroopa vaimset ajalugu viimase tuhande aasta jooksul kaasahaaravalt ja kõikehõlmavalt. Tema teostest on tuntud veel „Roosi

FOTO: <https://varrak.ee/raamatud/praha-kalmistu/>

nimi” ja „Eilse päeva saar”, mis on ka eesti keelde tõlgitud.

„Praha kalmistu” struktuur on imelihtne: aastal 1897 avastab minategelane, et ta võib-olla elab topeltelu kellegi abee Dalla Piccolana, kelle ta enda arust ometigi paarkümmend aastat tagasi ära tappis. Kahasse hakkavad minategelane ja abee täitma päevikut, kus meenutavad viimaseid aastakümneid 19. sajandi sündmuste pöörises. Kui nad oma meenutustest isegi enam aru ei saa, sekkub erapooletu jutustaja, kes erinevas kirjaviisis lugu edasi kannab. Arusaamiseks piisab vaid sellest, kui järgida raamatu taga leiduvat tabelit, kus on vastavusse viidud süžee ja faabula. Aga on see alles faabula! Minategelaseks on Itaaliast

Pariisi kolinud kapten Simone Simonini, üksildane inimvihkaja, kelle ainus rõõm on lookas toidulaud. Lihtsa antiigikaupluse varjus tegutseb ta aga dokumentivõltsija ja salaagendina, kes mängib olulist rolli sündmustes, mis kujundavad tervet sajandit. Ja milline sajand see veel oli! 19. sajandil pörkavad Euroopas kokku ühelt poolt monarhia, katoliku kirik ja *ancien régime* ning teiselt poolt revolutsionäärid, vabariiklased ja liberaalid. Nende selja taga seisavad aga ilmselgelt jesuiidid, vabamüürlased, karbonaariid ja ennekõike mõistagi juudid. Simonini, kellel puuduvad endal igasugused sümpaatiad ja põhimõtted, on kõigi pöördeliste sündmuste keskpunktis, olgu selleks siis mahhinatsioonid Garibaldi diskrediteerimiseks vastsündinud Itaalia kuningriigis, Pariisi kommuuni mahasurumine või kurikuulsate Siioni tarkade protokollide levitamine. Umberto Eco erakordsetest teadmistest ja ambitsioonikast kirjutamisstiilist annab tunnistust fakt, et kapten Simonini on peaaegu ainus tegelane, kes on välja mõeldud. Tema ümber figureerivad vaid ajaloolised figuurid, nagu peategelase vanaisa, Garibaldi ohvitser Ippolito Nievo ja doktor Froide (usutavasti on kirja pilt selline).

Kõige parematel hetkedel jääb „Praha kalmistust” spioonipõneviku mulje, kus kapten Simonini plaanib

tähtsa laadungiga laeva õhkulaskmist, infiltreerub keisri atentaati korraldavate vandenõulaste hulka või satub pimedal kõrvaltänaval kokku kättemaksuhimulise tegelasega oma minevikust. Muidugi ei kavatse Eco viiesajaleheküljelises romaanis piirduda kõigest ühe žanri või kirjutamisstiiliga ja raamatu lõpu poole asendub varasem põnevus natuke igavamate kirjeldustega Prantsuse kirjandus- ja kultuurielust ning ususektide tegevusest, kus eriliste omadusteta tegelaste rohkus mõnevõrra loo köitvust vähendab. Sellele järgneb aga paralleelseid narratiive kokku siduv kliimaks ja lõpplahendus, mis annab lugejale aimu kirjelatud sündmuste ajaloolisest mõjust ja tekitab järjekordselt aukartust Eco võimete ees siduda eri ajaloolised protsessid ja sündmused kokku viisil, mis tekitab tunde, et see kõik on enesestmõistetav ja lugeja oleks pidanud sellest juba ammu aru saama.

Eco teostest on näha, et kirjanikule pakkus suurt lõbu lugejaga mängida, täites oma teksti viidete ja seostega, mis tekitavad uudishimu ja kutsuvad lugejaskonda kirjaniku kootud ajaloolist kangast ise avastama. Mina isiklikult otsustasin kaasa mängida: Umberto Eco raamatut lugedes on mul iga kord järjehoidjana kasutusel paberilipik, kuhu panen kirja kõik, mida hiljem Google’ist otsida soovin, alates Athose mäe munkadest ja

lõpetades palladismi ja goeetiaga. Samas on ka tõsi, et raamat, mida on nii süžee poolest keeruline jälgida kui ka ajaloolise konteksti poolest raske hoomata, ei sobi igaühele ja nii mõnigi paneb täiesti õigustatult telliskiviliiku romaani riitulile tagasi.

On tõsi, et raamat, mida on nii süžee poolest keeruline jälgida kui ka ajaloolise konteksti poolest raske hoomata, ei sobi igaühele ja nii mõnigi paneb täiesti õigustatult telliskiviliiku romaani riitulile tagasi.

Siiski on lugejal, kellel on julgust tulla toime harjumatu struktuuri ja sügavalt intellektuaalse temaatikaga ning mõnes mõttes ka end proovile panna, võimalus saada „Praha kalmistust” unikaalne lugemiselamus, mis garanteerib, et lugeja ei vaata Euroopa ajalugu enam sama pilguga. Inimestel, kes soovivad pidada ennast humanitaariks selle sõna kõige väarikamas tähenduses, tasub Umberto Ecot kahtlemata lugeda.

LOOMASÕBER LIIS: „Varajane kontakt loomadega on mulle juba lapsepõlvest näidanud, et ka loomad on indiviidid, kes väärivad hoolt ja armastust.“

GRETE TÕNISTE

12. c klassi Liis Naaber on äraütlemata kireva taustaga noor. Nimelt on neiu üles kasvanud talus, kus peetakse paabulinde, alpakasid ja isegi Uus-Guinea hiidraagritsikaid. Kõigele lisaks peab Liisi pere kodutute kasside turvakodu. „Eks ta raske ja väsitav ole, vaba aega palju ei jää,“ pajatab Liis, et kõigi nende loomadega on tükk tegemist.

Turvakodu kassid ei ela siiski täna Liisi endaga, vaid tema talus, mis asub Tartust umbes 75 kilomeetri kaugusel. Tartus elab Liisiga vaid kaks kassi, mis kahvatub hoiukodu 20-pealise kassikarja ees. „Just eelmisel nädalal tuli kaks juurde!“ Liis tõdeb, et ta tahaks ise ka kass olla ja kirjeldab, et iga kass on isemoodi loom — mõni on energiline, teine pigem lodev. „Nad magavad kogu aeg, ma tahaksin ka seda teha,“ muigab ta.

Millest selline turvakodu üldse tekkis? „Me hakkasime kõigepealt päästma tõukasside, täpsemalt sfinkside, nii-

nimetatud praakkasse ehk neid kasse, kes on sündinud vigastustega või mitteideaalsete tõutunnustega. Sellest areneski mõte asutada turvakodu ka tänavakassidele,“ pajatab Liis.

Liisi pere hoolitseb loomade eest ise. Nende peres on koos Liisiga viis inimest. „Vahepeal oli ka üks sulane, kes käis meid aitas. Suvel teeme iga päev maal tööd. Eks ta raske ja väsitav ole,“ tõdeb Liis, et vaba aega talle suvel palju ei jää. Kooli kõrvalt ta muidugi maal ei käi. „Mu õde, kes käib samuti Tartus koolis, sõidab küll edasi-tagasi, et vanematel abiks olla.“

Looma võtmine pole sugugi odav lõbu

Liis räägib, et hoiukodud on Eestis pigem haruldane nähtus, sest need võtavad palju ressursse. Siiski saab tavaline inimene ka kodutuid kasse aidata ja ei pea sinna üldse oma raha kulutama: „Pesa-leidja pakub sellist teenust, et maksab kõikide kulude eest ise, aga inimene ise majutab kassi ja hoolitseb ta eest.“

FOTO: Kristiina Ernits

Kui kassi võtta ei taha, on Liis sõnul hea viis panustamiseks ka hoiukodudele annetamine: „Loomade ülalpidamine nõuab tõesti väga palju raha,“ toonitab ta.

Kuidas siis Liisi pere oma hoiukodu üleval peab? „Peamiselt enda rahast,“ tõdeb ta. Siiski on tema ema korraldanud heategevusmüüke ja paaril korral ka hoiukodule annetusi kogunud.

Liisi talu loomavalik ei piirdu aga ainult kassidega. Seal on ka alpaka, erinevat tüügu lambad ja kitsed, kanad, paabulinnud, pardid, kalku-

nid, haned, koerad, kassid, kaks merisiga ja üks rott. Lisaks kasvatavad nad Uus-Guinea hiigraagritsikaid. Valik nagu loomaaias!

Liis on ilmselgelt kõigi nende loomade keskel suur looma-armastaja: „Kuna olen üles kasvanud talus, on varajane kontakt loomadega mulle juba lapsepõlvest näidanud, et ka loomad on indiviidid, kes väärivad hoolt ja armastust.“ Ta lisab, et soovib minna veterinaariat õppima, et ta saaks päevad läbi loomadega tegeleda.

Stiil nagu kameeleonil!

Enamik õpilasi teab aga Liisi tema julge stiili poolest — ühel päeval saab neidu näha roosade kulmudega ja juba järgmisel päeval võrksukkadega ja rippuvate kettidega. „Võtan eeskujul filmidest ja sarjadest. Kui mulle meeldib mingi tegelase välimus, siis ma üritan seda kopeerida,“ pajatab Liis. Ta tunnistab, et vahetab stiile üsna tihti, sest tüdimus on kerge tulema.

„Piraadilike stiili meeldib mulle väga: laiad vööd ja riidest püksid. Näiteks nagu filmis „Kariibi mere piraadid“,“ kirjeldab Liis oma stiili, „Minu riietumisstiil sõltub palju ka minu tujust. Näiteks kui näen hommikul Pinterestis lahedat outfit'i, valin selle järgi endale riietuse.“

Neiu räägib, et riideid leiab ta kaltsukatest: „Vahepeal oli periood, kus ma käisin vähemalt korra nädalas umbes pooled Tartu kaltsukad läbi, sest mulle väga meeldib riideid osta.“

SUSPIRIA, SUSPIRIUM, SUSPIRII JA TREFFNERISTIDE FILMIMAAILM

STELLA PÄRI

Õhus on tunda oktoobrilõpu kõhedat hõngu, millega ühes kostuvad hämarate tänavatulede vines halloween'i õudsed sosinad. Just viimakuu viimasel ööl seatakse end televiisori või kinolina ette, et mõnda õudusfilmi vaadates järgneva aastaks piisav adrenaliiniannus saada.

Ole õudukahull, *rom-com*'i fanaatik või ulmeentusiast, filmivaatamine on sümpaatne meelelahutus igatahes. Maitset on erinevad ja seda tõestasid meile treffneristid. Küsitlusest selgus, et enim armastatud filmižanr meie kooli õppurite seas on ulme (17,9% vastanutest). Tihedas konkurentsist tulid teisele ja kolmandale kohale märul ja draama (vastavalt 15,6% ja 12,3% vastanutest). Märki-

misväärselt palju fänne on treffneristide hulgas ka komöödia- ja õudusfilmil (vastavalt 11,2% ja 8,9%).

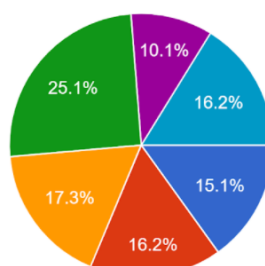
Asetades rõhu õudusfilmidele, nentis neljandik vastanustest, et vaatavad õudusfilme ainult sõprade seltsis, samas kui veidi alla viiendik arvab, et õudukad käivad kah. Õpilasi, kellele absoluutselt õudusfilmid ei meeldi ning neid, kelle jaoks horror teisekolmanda koha hõivab, on mõlemaid 16,2%. Vastanuist kümnendiku jaoks on õudusfilmid liiga õudsed ja 15,1% armastavad õudukaid üle kõige.

Horror enne giallot

Õudusfilme on tehtud filmikunsti tekke algusest, st juba 1890ndatel, kuid esimeseks suuremaks mõjutajaks oli prantslasest režissöör, näitleja ja mustkunstnik Georges Méliès, kes oma

Mida arvad õudusfilmidest?

179 responses

- Lemmikud!
- Pole lemmikud, aga meeldivad küll
- Käivad kah
- Vaatan ainult sõpradega :/
- Liiga õudsed
- Üldse ei meeldi

1896. ja 1897. aasta lühifilmi-dega „The House of the Devil” ja „The Devil’s Castle” (pildil) tõelise nurgakivi õudusfilmide pikale ja looklevale teele asetab. Méliès võttis esimesena kasutusele nn trikk-fotograafia, topelt säri-aja ja muud väga algelised eriefektid, mis aitasid *horrori* olemusel ekraani kaudu avalduda. 20. sajandi esimese kümnendi õudusfilmide keskmes esinesid vaimud, luukered ja Kurat, süžeed olid tihti religioosse taustaga. Värvikate näidetena esi-nevad siin inglise režissööri Walter R. Boothi 1901. aasta film „The Haunted Curiosity Shop” ja hispaania režissööri Segundo de Chomóni 1907. aasta film „The Red Specter”. Õudusfilmid mängisid filmitööstuses meelelahutuslikku rolli kuni aastani 1910, mil õudusfilmi eesmärgiks sai inimeses hirmu tekitamine.

Järgmisel kümnendil on õudusfilmide mõjutajateks suures osas Saksa ekspressionistid, kes lisavad õudusfilmidesse psühhoanalüüsi ja avandgardliku kunsti. Õudusfilmimaastikul areneb

Allikas: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/aa/Cat_People_%281942_poster%29.jpg/1200px-Cat_People_%281942_poster%29.jpg

„The Devil’s Castle”

Allikas: https://m.media-amazon.com/images/M/MV5BZTc4NzVkMTQtdmIzMy00ZDZjLWElNTAtZDc4YTgwMmIwNzdhXkEYkFqCgDeQXVyNzUyMjQ3NTQ@._V1_.jpg

välja uus nähtus: psühholoogiline *horror*. See loob vaatajas hirmu, manades ekraanile inimese sisemisi hirme ja kartusi. Selle ajastu šedöövriks loetakse Austriast pärit Carl Mayeri ja saksa päritolu Hans Janowitzi ekspressionistlikku linatost „The Cabinet of Dr. Calligari”. Õudusfilmi esimeseks kuldajastuks peetakse 1920. aastaid, kui Ameerika Ühendriikides valmisid filmid nagu „The Hunchback of Notre Dame”, „The Phantom of the Opera” ja „The Man Who Laughs”.

1930ndatel, kui filmidele oli lisandunud heli ja *horrori* maailm oli vaimustuses gooti temaatikast, väljastati kaks üliolulist linatost õudusfilmimaastikul: „Dracula” ja „Frankenstein”. Neil kahel filmil oli esimest korda *horror*-filmi ajaloos suur rahaline eelarve, mis võimaldas kallite ja hirmsalt mõjuvate eriefektide kasutamist. Paraku polnud nii luksuslikku rahastust

kõigil filmistuudiotel, mistõttu hakkasid 1940ndate algul RKO filmistuudiosse palgatud ajakirjaniku Val Lewtoni käe all valmima praktiliselt olematu eelarvega õudusfilmid. Rahalise kitsikuse tõttu ei olnud eriefektide kasutamine võimalik ning vaatajas terrori tekitamiseks pidi kasutama muid vahendeid, nt kõhedat meeleolu, õiget *horror*ile omast tooni ning pinget. Kuulsaim sel viisil valminud film on 1942. aasta „Cat People” (pildil).

1950. aastad töid endaga kaasa hiigelämblikud ja -sipelgad, tulnukad, vägivalda, seksuaalsuse ja paljude klas-sikute ümbertegemise. Kui Alfred Hitchcock 1960ndatel „Psycho” rahva ette tõi, avaldus *horrori*is uus tahk, milleks oli reaalses elus kohata-vate õuduste kujutamine üleloomulike ja religioossete õuduste asemel.

Nagu näha, ei ole õudusfilmid alati stiili ja tehniliste

Janet Leigh ja Anthony Perkins

Hitchcocki filmis „Psycho”

Allikas: <https://static3.scdn.com/wordpress/wp-content/uploads/2021/07/Janet-Leigh-and-Anthony-Perkins-in-Psycho.jpg>

võimaluste poolest Stephen Kingi „It'i” nägu olnud. Kui paljudele ei tähenda *giallo* nime kuulmine sooja ega külma, siis kindlasti tõusevad iga õudukafanaatiku kõrvad selle kuulmisel kikki.

Giallo, giallo, giallo

20. sajandi teiste mõjutajate seas on 1930ndatel Itaalias välja kujunenud ning 1960ndate paigus filmitööstusesse jõudnud žanril nimega *giallo* kahtlemata suur roll. Treffneristidelt uurides selgus, et üle kolme neljandiku (79,3%) ei ole *giallo* filmidest midagi kuulnud. 18,4% vastanutest väitis aga, et on kuskilt *giallo* filmidest kuulnud, samas kui kursis-olijaid ja kõigeteadaajaid oli *giallo* filmide vallas oli mõlemaid 1,1%. Küsimusele „Milline on õudseim õudusfilm, mida oled elus näinud?” vastasid mitmed õpilased „ei mäleta”, „Conjuring”, „Conjuring 2” või „It”, kahel juhul vastati ka *giallo* filmide „Suspiria” ja „Phenomena” nimed.

Sõna *giallo* tähendab itaalia keelest otse tõlgituna **kollast**, kuid laiem terminina tuntakse seda sõna itaalia keelekasutuses kriminovelli tähenduse all. Nimi *giallo* seostub eelkõige trilleri ja mõrvamüsteeriumiga seetõttu, et 1930ndate itaalia kirjanduses populaarsust kogunud suuresti briti autorite tõlgetest koosneva mõrvanovellide sarja „Il Giallo Mondadori” kaanekujundus oli erkkollast värvi.

Filmide mõistes seostab itaalia publik täna *giallo*’ga mistahes mõrvamüsteeriumi või õuduspõnevikku. 1933. aastal valmis Mario Camerini film

nimega „Giallo”, mis põhines Edgar Wallace’i näidendil „The Man Who Changed His Name”.

Siiski, esimeseks tõeliseks *giallo* filmiks peetakse 1963. **Mario Bava** filmi „The Girl Who Knew Too Much”, mis on suurel määral inspiratsiooni saanud Hitchcocki „The Man Who Knew Too Much’ist”. Bava teiste hiitide hulgas, sh „Blood and Black Lace”, loetakse *gialli* (*giallo* mitmuses) alusepanijaks just seda filmi põhjusel, et see andis tuleviku *giallo* filmidele kõige põhilisema struktuuri ja omadused.

1970ndal aastal toimus murrang *giallo*-maastikul, kui ilmus esimene Dario Argento lavastatud *giallo* „The Bird with the Crystal Plumage”. Tuues oma *giallo*’desse hollywoodlikkust, kasutades kohapealset ja käsikaamera-ga filmimist, saavutas Argento oma filmidega edu nii kassas kui kultuurilise heakskiidu vallas, milleks ükski teine *giallo*-režissöör kunagi võimeline ei olnud. Argento lisas oma filmidesse arhitektuurilist esteetikat ja kunsti, et muuta seda veel stiilsemaks. Dario Argento on läbi ajaloo enim *giallo* filme loonud režissöör.

Mis teeb ühest filmist giallo?

Süžee sisaldab:

- väga veriseid mõrvastseene nahkkinnaste/maskiga tapjat
- vähese riietusega naisohvreid
- turistist/võhikust n-ö detektiivi
- psühholoogilist traumat

Visuaal on:

- värvirohke valgustusega
- ulmelisel tasemel kaameratööga
- ülistiilne

Heli on:

- dubleeritud (rollidesse palgati eri rahvusest näitlejad, võtetel rääkis igaüks oma emakeeles, hiljem loeti itaalia keeles peale)
- suuresti 70-ndatel populaarsust kogunud süntesaatorimuusika

Allikad:

- <https://youtu.be/IO7asdlg3a4>
- <https://en.wikipedia.org/wiki/Giallo#Film>
- [https://en.wikipedia.org/wiki/Giallo_\(1933_film\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Giallo_(1933_film))
- <https://youtu.be/dU3nyeFiDK4>

Giallo-soovitusi:

- „Blood and Black Lace” (1964) - rež. M. Bava
- „Deep Red” (1975) - rež. D. Argento
- „Suspiria” (1977) - rež. D. Argento
- „Tenebre” (1982) - rež. D. Argento
- „Opera” (1987) - rež. D. Argento

Allikas: <https://www.imdb.com/title/tt0084777/mediaviewer/rm1690503168/>

PUTKA

NELE SCHNEIDER

Maarja-Magdaleena kandis on üks põld, mis algab asfalttee äärest ja keerab mäe taha nii, et jääb mulje, nagu oleks see lõputu. Põldu ümbritseb kahest ülejäänud küljest tihe mets. Teelt on näha vaid ühte jändrikku, vana puud, mis suvel lehte ei lähe. Kuuldavasti on see puu liiga vana ja juba surnud.

Kui Sa asud mööda põldu selle lõpmatuse poole kõndima, siis ühel hetkel jõuad ühe valgetest tellistest ubriku juurde, millel on must uks. Ubrik ise on mõõtmelt vaid umbes kaks korda kolm meetrit ja tema päritolu kohta ei oska keegi enam midagi öelda. See ühel heal päeval lihtsalt oli seal...

Seda ubrikut on üritatud mitmeid kordi avada ja ka lammutada, kuid veidral kombel pole see siiani kellelgi õnnestunud. Rahvas räägib, et kord läksid isa ja poeg kangi ja haamriga ubriku suunas, et alustada katuse mahavõtmist, kuid jõudnud ubrikuni, tabas nende lauta välk ning nad pidid koju tagasi pöörduma. Teine omanik tahtis minna ubrikut maha tõmbama traktoriga, kuid, hoonele lähedale jõudnud, läks traktor katki. Jutud

liiguvad veel ka mehest, kes tellis töömehed putkat lammutama, kuid ootamatult jäid kõik töölised haigeks ning töö tellinud mees läks hulluks. Sellest ajast alates harisid põllumehed maad suure kaarega ümber ubriku.

Räägitakse, et kunagi ammu oli sinna kanti sattunud kari hunte. Öösiti oli ümberkaudsetesse taludesse kuulda põllult tulevat ulgumist. Mõned päevad hiljem leidis üks talunik, kelle maal see ubrik toona oli, põllu servast ühe vana võtme. Teadmata, mida roostes võti täpselt avab, pani ta selle taskusse ning läks taliküundi tegema. Mida lähemale ta aga putkale jõudis, seda enam tundis ta enda kehas mingit veidrat tõmmet. Ta ei suutnud oma pilku ubrikult keerata ja tundis, kuidas võti ta taskus justkui põlema hakkas. Miski ütles mehele, et see võti avab musta ukse ning et ta peab selle tingimata avama.

Väga ettevaatlikult lähenes talunik putkale ning võti põletas iga sammuga aina enam tema tasku sisemust. Ukseni jõudnud, oli tung see uks avada juba niivõrd möö-

dapääsmatu, et tal oli tunne, justkui keegi karjuks talle kõrva: „Ava see!“ Ettevaatlikult võttis mees taskust võtme ja pani selle lukuauku. Ta tõmbas korraks hinge ning keeras siis võtit. Uks avanes kerge klõpsatusega ning mees hüppas veidi eemale – mine tea, mis sealt vastu vaatab.

Putkas ei olnud midagi: ubrik oli täiesti tühi ja täiesti pime. Nii pime, et see neelas enda sisse igasugu valguse ning vastasseina ei olnud näha. Mees astus ühe ettevaatliku sammu lähemale, siis teise. Endiselt ei olnud midagi näha. Ta haaras parema käega uksepiidast ja astus sisse...

See putka seisab tänagi, aastakümneid hiljem seal, uks kinni, ja keegi ei tea, kus selle võti on. Ümberkaudsete talude inimesed on veendunud, et nende kodumetsa on kolinud hundid, sest üle põllu, just ubriku suunast, on igal öösel kosta ebainimlikku ulgumist, hüüatusi ja oigamist. Kes aga riskiks minna öösel põllule, just ubriku kõrvale, saaks aru, et pikalt vaikne olnud putka on taas ellu ärganud.

JÄRJEST KAHANEV SÖÖJATE ARV TEKITAB KOOLI JUHTKONNALE MURET

STELLA SAKS

Juba mitu aastat on AS Toidutorn olnud kimpus õpilastega, kes ei võta end arvestuste nädalal ARNO süsteemis söömast maha. Sellepärast on AS Toidutorn oma Facebooki lehele iga arvestuste nädala lõpus postitanud sõnumi „Sööma ei tule, aga ARNOs maha ka ei võta”.

Seda kommentaari on nüüdseks juba näinud ja laikinud kaks kooli juhtkonna liiget, viis õpilast ning kolm õpetajat. Samuti ei saa märkimata jätta teisi Tartu koolide tootlustajaid, kes on samuti kor-daminevat postitust meeldi-vaks märkinud, ning reedes-tel kliimaprotestidel osale-jaid, kelle arvates on HTG sööklas ära visatud toit juba maailma temperatuuri vähe-malt 0,00001 kraadi võrra tõstnud.

Sõnumitega pommitamine on lõpuks viinud asja nii kaugele, et Tartu linn otsus-tas asja lähemalt uurida.

Statistikaameti andmetel on sööklas söojate arv (eriti ar-vestuste nädalal) tunduvalt vähenenud, mis on väga mure-t tekitav. „Õpilased lihtsalt ei jõua sööklani,” kurvastab AS Toidutorn juht Manna

Vaht. Samuti nendib ta, et toitu jõuab väga palju prü-gikasti. Koolisöökla andme-tel visati kolmapäeval (13. okt) prügikasti umbkaudu 12 liitrit suppi, mis sisaldas kol-mekümmend käsitsi tükel-datud kartulit, seitseküm-mend ühekaupa kooritud ja lõigatud porgandit, kolmsa-da kuutkümmend üht her-nest ja hulgaliselt supileent ning maitseaineid. Samuti pakuti samal päeval kama-jogurtitarretist, mis oli pealt kaetud punase marjakast-mega. „Magustoitu ei pida-nud ära viskama,” mainis pr Vaht, „õpetaja Jürgenstein oli lahkelt nõus seda tänaval oma valijatele jagama.”

Sellegipoolest on raske prob-leemi lahendamiseks välja pakutud erinevaid võimalu-si. Näiteks pakkus pr Vaht, et vahetunni ajal võiks koo-likellast lasta sööklareklaa-me, millega kutsutakse õpi-lasi sööma. Selle plaaniga juhtkond kahjuks ei nõustu-nud, vaid pakkus hoopis, et tavapärase sööklatoidu võiks asendada kohvi ja saiakeste-ga. „Kohvipaus pidi ju popp olema,” ütles direktor, kui tema kommentaari soovisi-me. Kahjuks ei nõustunud selle plaaniga ei söökla ega Tartu linna ametnikud.

Lõpuks jõudsid nii HTG

juhtkond, AS Toidutorn kui ka Tartu linnavalitsus konsensusele. Kevadel ehitatakse kooli uus ventilatsioonisüsteem, mille abil saab le-vitada koolitoidu lõhna pe-tangihallist kunstiklassini. „Nii näljased kui ka juba söö-nud õpilased tunnevad koo-limajas toidu lõhna ning lip-pavad õiges suunas,” ütles kommentaariks õppealaju-hataja Punga. Uue ventilatsi-oonisüsteemi rajamiseks eraldab Tartu linn 100 000 eurot. Ventilatsiooniprojekt tuleb siiski veidi odavam, sest õpetaja Lepiste lubas ra-jatavate ventilatsioonisüs-teemi plaanide joonestamise enda peale võtta, teda lubas aidata ka õpetaja Paaver. Ventilatsiooni-auke hakka-vad sisse lõhkuma kümnen-date klasside õpilased ja nen-de klassijuhatajad – otsus võeti ühiselt vastu Var-gamäel. Odava tööjõu kasu-tamisel jääb projektist üle 10 000 eurot, et kleepida kooli põrandatele pimedas helen-davad nooled, mis suunavad pimedatel talvehommikutel pooluimaseid hommikupu-dru söojaid sööklasse.

„Nende abil jõuavad kõik näljased sööma, sest kõik teed viivad Toidutorni,” andis omapoolse kommentaari Tartu linnavalitsus.

Tegemist on libauudisega. Loo detailid on kas tugevalt moonutatud või valed.

